

Adroddiad Cynnydd Interim Media Cymru

Mawrth 2025 | Miller Research mewn cydweithrediad â
thîm Media Cymru

MILLER
Research Evaluation Consulting

Tabl Cynnwys

Cefndir yr adroddiad.....	3
Uchafbwyntiau allweddol.....	4
1.1 Cefndir i Media Cymru.....	6
1.2 Gwerthoedd Strategol a Dulliau Cyflawni Media Cymru.....	7
1.3 Cefndir i'r Gwerthusiad hwn.....	9
1.4 Strwythur yr adroddiad hwn.....	10
2.1 Aliniad Sector Cyfryngau Prifddinas-Ranbarth Caerdydd.....	12
2.2 Aliniad Polisi.....	17
3.1 Twf.....	24
3.2 Gwyrdd.....	27
3.3 Teg.....	29
3.4 Byd-Eang.....	34
4.1 Cyllid Arloesi.....	39
4.2 Cryfhau'r Gymuned.....	43
4.3 Datblygiad Sgiliau.....	47
4.4 Creu Gwybodaeth.....	50
4.5 Ymgysylltu â Pholisi.....	52

Crynodeb Gweithredol

Cefndir yr adroddiad

Mae Media Cymru yn rhaglen bum mlynedd (2022-27) >£50 miliwn gyda'r nod o feithrin twf ac arloesedd o fewn sector y cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd (CCR). Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno'r gwerthusiad cychwynol a chynnydd interim cynnar a baratowyd gan Miller Research gyda data hyd at fis Hydref 2024 yn seiliedig ar gyfweiliadau â rhanddeiliaid allweddol, dadansoddiad o'r rhaglen, data mewnol yn ogystal ag ymchwil desg a chefnogaeth gan dîm Media Cymru.

Uchafbwyntiau allweddol

Mae ein dadansoddiad yn dangos bod Media Cymru wedi arddangos cynnydd sylweddol ers ei lansio yn 2022 hyd at fis Hydref 2024. Gellir crynhoi'r prif gasgliadau o'r gwerthusiad interim cyntaf fel a ganlyn:

Gwerthoedd

Twf

Gwyrdd

Teg

Byd-Eang

Cynnydd

Mae twf economaidd yn sector y cyfryngau yn dangos cynnydd yn erbyn DPAAu twf allweddol ledled y sector, gyda chyflogaeth, cynhyrchiant a Gwerth Crynswth Ychwanegol yn tyfu'n gryf. Mae busnesau wedi adrodd twf trosiant o £214,000 ac 861 o rolau llawn amser newydd yn sector Glywedol Prifddinas Ranbarth Caerdydd.

Mae gwaith yn mynd rhagddo i leihau allyriadau nwyon tŷ gwyrdd yn y sector drwy broiectau penodol a ffrydiau ariannu fel y Gronfa Straeon Hinsawdd a Chronfa Arloesi Cynnwys y BBC. Hyd yn hyn, mae mwy na £600,000 wedi'i fuddsoddi mewn 19 o brosiectau arloesi Gwyrdd ac mae mentrau amgylcheddol fel 'Greenlancer' a hyfforddiant Cydlynedd Cynaliadwyedd wedi'u rhoi ar waith.

Mae data yn dangos bod cynrychiolaeth y rhai o gymunedau lleiafrifol sy'n gweithio yn y sector cyfryngau lleol ym Mhrifddinas Ranbarth Caerdydd wedi cynyddu. Hyd yn hyn, mae £460,000 wedi'i fuddsoddi mewn 23 o brosiectau sy'n gysylltiedig â'r Ffair sy'n mynd i'r afael ag anghydraddoldebau strwythurol yn y sector ac mae 390 o bobl wedi cymryd rhan mewn digwyddiadau a hyfforddiant cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant.

Mae targedau allforio wedi cael eu rhagori gan 70%, ac mae'r rhaglen wedi ffurfio ystod o berthnasod strategol ledled Ewrop, Gogledd America a Japan. Mae cynrychiolwyr y sector wedi mynychu 19 o ddiwyddiadau rhyngwladol ac mae Media Cymru wedi derbyn 20 o ddyfyniadau yn y wasg ryngwladol.

Ysgogiad

Cyllid
Arloesi

Mae 79 o broiectau arloesi wedi cael eu cefnogi, gan gynnwys cyllid trwy'r Ffrwd Arloesedd a phrosiectau wedi'u hariannu i fynd i'r afael â rhwystrau hanfodol fel adnoddau cyfyngedig a risgiau uchel sy'n gysylltiedig ag arloesi.

Cryfhau
Cymunedol

Mae Media Cymru yn cryfhau'r gymuned ac yn meithrin cydweithio drwy hwyluso digwyddiadau a chynadleddau gyda 1700 o fynychwyr hyd yma. Mae'r rhaglen hefyd yn codi proffil cymuned cyfryngau Prifddinas Ranbarth Caerdydd trwy sylw i'r wasg a sianeli cyfathrebu.

Datblygu
Sgiliau

Rhagori ar DPA cyfranogiad hyfforddiant 70% gyda phartneriaethau sy'n cynnig digwyddiadau cost isel neu am ddim a sesiynau arbenigol diwydiant, gan ddenu 460 o gyfranogwyr.

Creu
Gwybodaeth

Mae'r targed cyhoeddi academiaidd wedi'i ddyblu, gan gyhoeddi 10 erthygl cyfnodolion academiaidd. Tynnodd Arolwg Gweithlu Diwydiannau Sgrin Prifysgol De Cymru sylw at y prif heriau a'r cyfleoedd ar gyfer hyfforddiant yn y sector i lywio gweithgareddau yn y dyfodol.

Ymgysylltu â
Pholisi

Mae dau friff polisi wedi'u cyhoeddi i effeithio ar lunio polisiau yn seiliedig ar dystiolaeth o raglen Media Cymru ac mae'r tîm wedi cymryd rhan mewn saith ymgynghoriad a sesiwn ymgynghorol arbenigol gyda llunwyr polisi.

Cyflwyniad

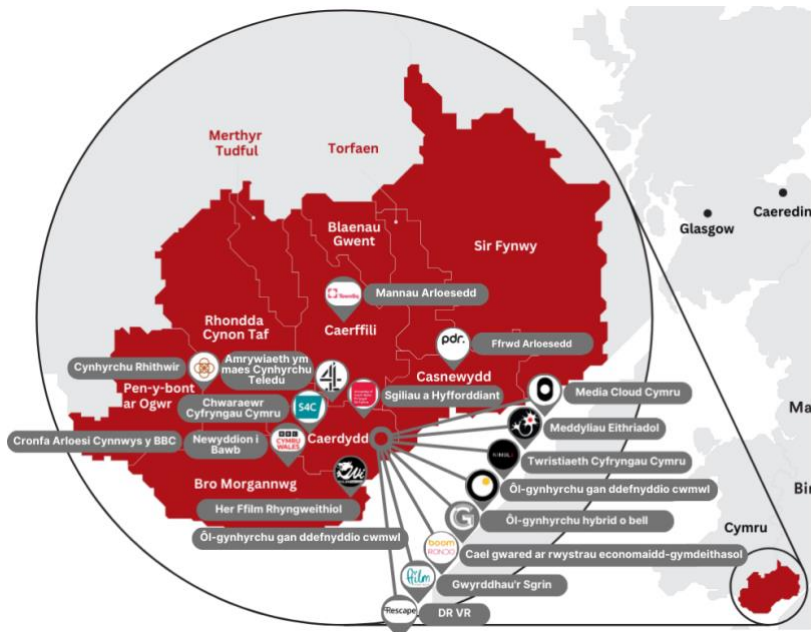

1.1 Cefndir i Media Cymru

Lansiwyd Media Cymru, dan arweiniad Prifysgol Caerdydd, yn 2022 a'i nod yw troi Prifddinas-Ranbarth Caerdydd (CCR) yn ganolbwynt byd-eang ar gyfer arloesi yn y cyfryngau, gan ganolbwyntio ar dwf economaidd gwyrdd a theg.¹ Mae Media Cymru wedi sicrhau cyllid o wahanol ffynonellau, gan gynnwys buddsoddiad o fwy na £22 miliwn gan Ymchwil ac Arloesedd y DU (UKRI) drwy'r Gronfa Cryfder mewn Lleoedd (SIPF), £3 miliwn gan Brifddinas-Ranbarth Caerdydd, £500,000 gan Lywodraeth Cymru drwy Cymru Greadigol, a mwy na £25 miliwn o arian cyfatebol gan bartneriaid diwydiant a phrifysgolion. Mae Media Cymru yn un o ddau broject a ariennir gan SIPF sydd wedi'i anelu at y diwydiannau creadigol a diwylliannol, a'r unig un a arweinir y tu allan i wyddoniaeth, technoleg, peirianeg a mathemateg (STEM). Wedi'i lansio yn 2017, mae SIPF yn gynllun ariannu cystadleuol sy'n cymryd ymagwedd 'seiliedig ar le' tuag at gyllid ymchwil, datblygu ac arloesi (RD&I), gyda'r nod o fynd i'r afael ag anghyfartaledd rhanbarthol mewn cynhyrchiant a thwf economaidd ledled y DU. Mae Media Cymru yn adeiladu ar waddol Clwstwr, rhaglen bum mlynedd dan arweiniad Prifysgol Caerdydd gyda'r nod o gefnogi mwy o arloesi yn y diwydiannau creadigol a diwylliannol gyda ffocws ar sector y cyfryngau yn Ne Cymru, drwy ariannu projectau RD&I, rhwydweithio, digwyddiadau a rhannu gwybodaeth.²

Mae Media Cymru yn gweithredu fel Consortiwm o 22 sefydliad partner, sy'n cynrychioli ystod amrywiol o randdeiliaid yn sector y cyfryngau. Mae'r partneriaid hyn yn cynnwys darlledwyr cenedlaethol, Busneasu Bach a Chanolig (SME) cyfryngau rhanbarthol, a rhanddeiliaid strategol gan gynnwys Prifddinas-Ranbarth Caerdydd a Llywodraeth Cymru (gweler Ffigur 1.1)

Ffigur 1.1 – Projectau ac Aelodau'r Consortiwm yn ôl Lleoliad

Mae Media Cymru wedi'i drefnu'n bedwar pecyn gwaith (WPs). Mae gan bob pecyn gwaith sawl project sy'n cyfrannu at nodau'r rhaglen (gweler Ffigur 1.2). Cyflwynir gweithgareddau gan arweinwyr y project a

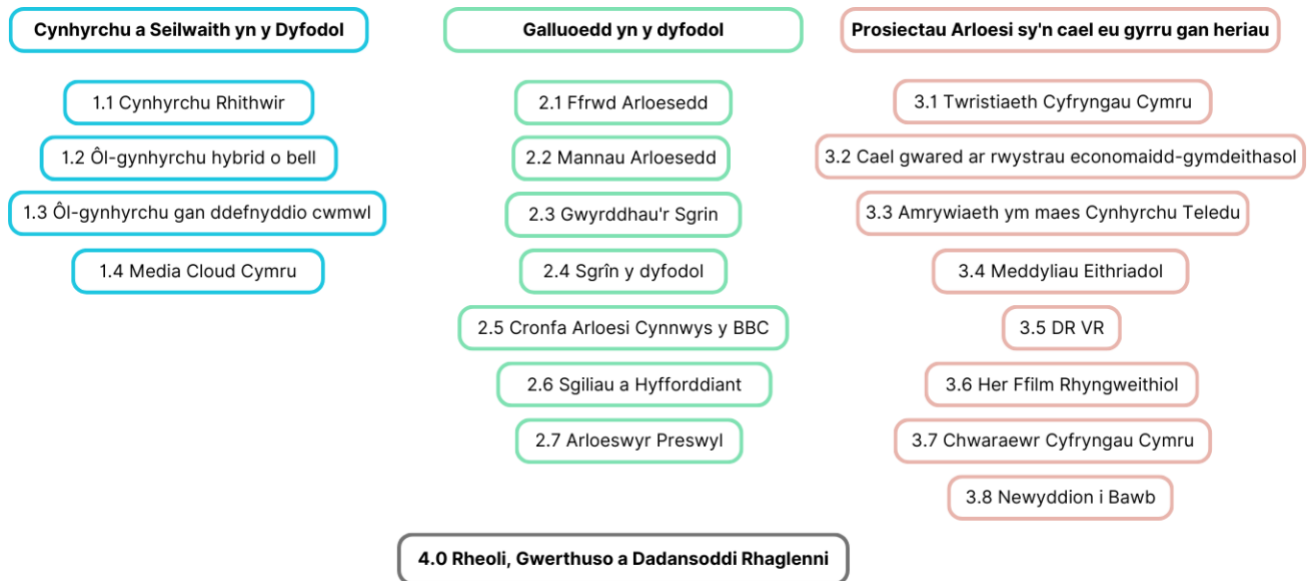
¹ Media Cymru. (n.d.). *Yn arwain arloesedd yn y cyfryngau yng Nghymru*. Adferwyd Tachwedd 9, 2024, o <https://media.cymru/cym/>

² Clwstwr. (n.d.). *Clwstwr: Lle mae syniadau'n blaguro*. Adferwyd Ionawr 9, 2025, o <https://clwstwr.org.uk/cy/>

ddyrennir a phartneriaid perthnasol a'u bwriad yw eu cwblhau o fewn llinell amser benodol. Prifysgol Caerdydd sy'n arwain rheolaeth y rhaglen (WP4). Gyda'i gilydd, mae'r Consortiwm yn anelu at:

- Creu isadeiledd cynhyrchu sy'n canolbwyntio ar y dyfodol (WP1)
- Uwchsgilio'r gweithlu clwstwr cyfryngau a gweithredu ecosystem RD&I i wreiddio arloesedd yng nghlwtwr cyfryngau'r rhanbarth (WP2)
- Mynd i'r afael â chyfres o heriau allweddol sy'n wynebu'r sector cyfryngau byd-eang (WP3).

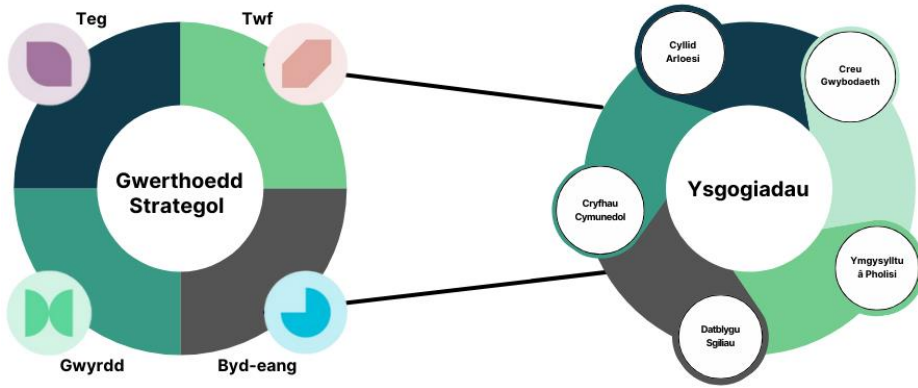
Ffigur 1.2 – Rhestr o Becynnau Gwaith

1.2 Gwerthoedd Strategol a Dulliau Cyflawni Media Cymru

Mae gan Brifddinas-Ranbarth Caerdydd set unigryw o anghenion, heriau a chyfleoedd. Mae Media Cymru yn ceisio sicrhau bod gweithgarwch project a ariennir yn gwneud cyfraniad cadarnhaol i'r rhanbarth a'r clwstwr cyfryngau. Mae hyn yn golygu cyflwyno projectau sydd â chynaliadwyedd cymdeithasol ac amgylcheddol mewn golwg, ochr yn ochr â llwyddiant masnachol a gydnabyddir yn fyd-eang. O ganlyniad, datblygwyd pedair gwerth strategol a phum ysgogiad rhaglen a'u hintegreiddio i'r rhaglen fel y dangosir gan Ffigur 1.3 isod.

Ffigur 1.3 – Gwerthoedd Strategol a Dulliau Cyflawni Media Cymru

Mae'r gwerthoedd strategol yn cefnogi Media Cymru i ddiffinio canlyniadau yn glir (gweler Ffigur 1.4). Mae'r rhain yn eistedd ochr yn ochr â dulliau cyflawni'r rhaglen – y camau angenrheidiol y mae angen eu cymryd o dan bob colofn i gyflawni newid a gwireddu uchelgeisiau'r rhanbarth (gweler Ffigur 1.5).

Ffigur 1.4 – Colofnau Strategol Media Cymru

Gwerthoedd	Disgrifiad	Enghraifft
<p>Twf</p>	I gefnogi'r sector cyfryngau i helpu i fynd i'r afael ag anghenion a heriau economaidd Prifddinas-Ranbarth Caerdydd	Trwy dwf mewn swyddi FTE a chynnydd mewn ymchwil ac arloesi yn y sector, a thwf mewn cynhyrchiant gweithwyr llawrydd
<p>Gwyrdd</p>	Cefnogi'r sector i gyflawni twf economaidd sy'n fwy amgylcheddol gynaliadwy	Trwy leihau allyriadau nwyon tŷ gwyrdd yn y sector, cynyddu ymwybyddiaeth o arferion cynaliadwy ac ymgysylltu staff â hyfforddiant llythrennedd carbon
<p>Teg</p>	Creu sector teg, mwy cyfartal ac amrywiol	Trwy gefnogi cyfleoedd i unigolion o gefndiroedd lleiafrifol weithio yn sector cyfryngau lleol Prifddinas Ranbarth Caerdydd
<p>Byd-eang</p>	Sefydlu Prifddinas-Ranbarth Caerdydd fel canolfan fyd-eang ar gyfer cynhyrchu cyfryngau	Trwy fuddsoddi mewn galluoedd ymchwil ac arloesi ac adeiladu perthnasoedd hirdymor strategol gyda phartneriaid rhyngwladol allweddol

Ffigwr 1.5 – Dulliau Cyflawni Media Cymru

Ysgogiad	Disgrifiad	Enghraifft
Cyllid Arloesi	Gyrru ymchwil ac arloesi ar draws y sector cyfryngau a sicrhau mwy o gyllid a buddsoddiad mewn arloesedd	Trwy ddarparu cymorth ariannol wedi'i dargedu i weithwyr llawrydd, busnesau bach a chanolig a phrosiectau consortiwm mwy
Cryfhau Cymunedol	Cryfhau'r gymuned cyfryngau yn y Prifddinas Ranbarth Caerdydd ac yn ei dro yng Nghymru	Trwy gyfleoedd ymgysylltu, datblygu rhwydwaith ac adeiladu cyfleoedd deniadol yn y sector
Datblygu Sgiliau	Gwella lefel ac amrywiaeth sgiliau yn y sector a chau'r bwch sgiliau	Trwy drosoli adnoddau prifysgol i ddatblygu cyfleoedd hyfforddi ac addysg
Creu Gwybodaeth	Rhannu gwybodaeth a gafwyd drwy Media Cymru gyda'r diwydiant a'r byd academaidd	Trwy gyhoeddi erthyglau academaidd, adroddiadau a chyflwyno mewn cynadleddau
Ymgysylltu â Pholisi	Ymgysylltu â llunwyr polisi ar lefel leol, ranbarthol a chenedlaethol i gefnogi twf cynaliadwy y sector cyfryngau	Trwy ddrafftio briffiau polisi a chymryd rhan mewn gweithgareddau ymgysylltu â pholisïau

1.3 Cefndir i'r Gwerthusiad hwn

Comisiynodd Prifysgol Caerdydd Miller Research i gynnal gwerthusiad cynhwysfawr o raglenni Media Cymru, yn rychwantu cyfnod o bedair blynedd rhwng 2022-26. Mae'r gwerthusiad hwn yn cael ei gynnal ochr yn ochr â gwerthusiad cronfa SIPF a gwerthusiadau project SIPF eraill. Mae'n cynnwys camau allweddol gan gynnwys gwerthusiad cynnydd sylfaenol a interim cynnar (2024-25), a gwerthusiad terfynol (2026).

Ddwy flynedd ers sefydlu Media Cymru, mae'r adroddiad hwn yn sefydlu cyd-destun a gwaelodlin y rhaglen, ochr yn ochr ag adrodd ar gynnydd y rhaglen hyd yma, a welwyd drwy'r cyfnod cyflwyno dros dro cynnar. Mae'r fethodoleg ar gyfer y cam hwn o'r gwerthusiad yn cael ei gefnogi gan weithgarwch blaenorol a wnaed yn ystod cyfnod sefydlu Media Cymru a bydd yn mynd ymlaen i lywio'r gwerthusiadau terfynol. Roedd y gwaith maes a'r gweithgareddau ymchwil a gynhaliwyd yn ystod y cam hwn o'r gwerthusiad yn cynnwys:

- Deall y cyd-destun polisi
- Adeiladu a phrofi'r gwaelodlin
- Cyflwyno cyd-destun a chyflwr presennol Prifddinas-Ranbarth Caerdydd a thu hwnt
- Adolygu a datblygu DPau mewn cydweithrediad â phartneriaid Consortiwm
- Monitro cynnydd y project

- Ymarferion ymchwil sylfaenol - casglu adborth a mewnwelediadau ar Media Cymru gan gynhyrchwyr, tîm cyflawni a phartneriaid Consortiwm.

1.4 Strwythur yr adroddiad hwn

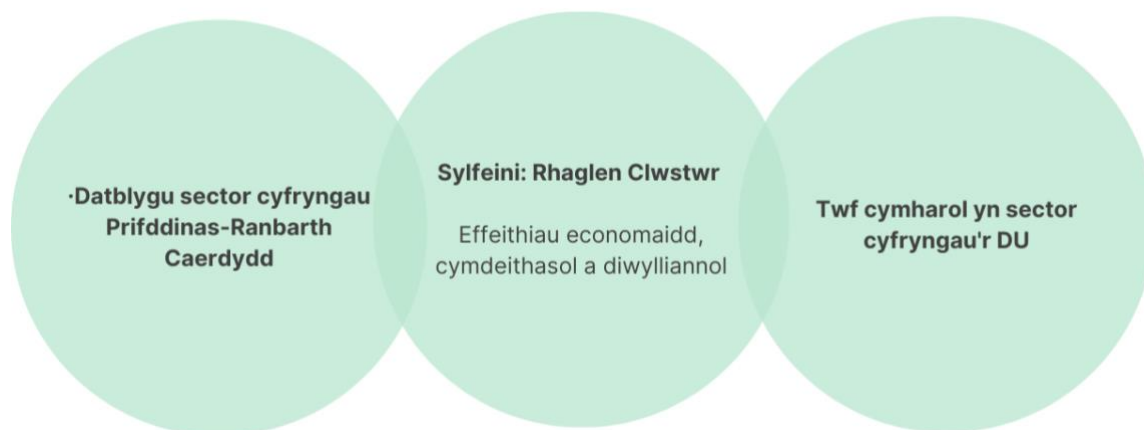
- **Cyflwyniad:** yn cynnwys cefndir i'r rhaglen, cyflwyniad i bileri a dulliau cyflawni strategol y rhaglen a'r ymagwedd tuag at werthuso
- **Aliniad strategol Media Cymru:** yn cynnwys trosolwg o aliniad â sector y cyfryngau, alinio polisi ac asesu 'anghenion' a gofynion y sector
- **Gwerthusiad o golofnau strategol hyd yn hyn:** asesiad o'r pedwar colofn strategol Twf, Teg, Gwyrdd a Byd-eang, gan gynnwys cyflwyniad o'r data sylfaenol, y sector allweddol a'r DPA rhaglen ac adolygiad o brojectau cysylltiedig
- **Gwerthusiad o weithgareddau ysgogol hyd yn hyn:** asesiad o'r pum dull cyflawni o gymorth arloesedd, datblygu sgiliau, creu / cryfhau gwybodaeth, cryfhau cymunedol ac ymgysylltu â pholisi
- **Casgliad:** crynodeb cyffredinol o gynnydd a chyflawniadau Media Cymru ar y cyfnod interim.

Aesu Aliniad Strategol Media Cymru

2.1 Aliniad Sector Cyfryngau Prifddinas-Ranbarth Caerdydd

Ffigur 2.1 – Aliniad Strategol Sector Cyfryngau PRC Media Cymru

Nod yr adran hon yw asesu o ran pa mor bell y mae strategaeth Media Cymru yn cyd-fynd â chyd-destun a datblygiadau ehangach y diwydiant a'r sector lleol. Gyda'r nod o droi Prifddinas-Ranbarth Caerdydd (CCR) - y 10 awdurdod lleol o amgylch Caerdydd - yn ganolbwynt byd-eang ar gyfer arloesi yn y cyfryngau gyda ffocws ar dwf economaidd gwyrdd a theg, mae gweithgareddau Media Cymru wedi'u targedu at sector cyfryngau Prifddinas-Ranbarth Caerdydd. Trwy ganolbwyntio ar y sector hwn, gall Media Cymru adeiladu ar sawl cryfder allweddol yn y clwstwr cyfryngau lleol yn ogystal â thargedu heriau lleol penodol.

Datblygu Sector Cyfryngau CCR

Nid yw Cymru yn annodweddiadol o lawer o wledydd a rhanbarthau Ewrop. Fel un o genhedloedd diwydiannol cyntaf y byd, mae ei hanes ynghlwm wrth fwyngloddio a gweithgynhyrchu, diwydiannau sydd wedi dirywio'n gyson ers y 1970au. Fel llawer o lefydd ôl-ddiwydiannol, mae'r diwydiannau creadigol wedi dod yn fwyfwy pwysig i economi Cymru, yn enwedig ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd.³

Er bod y diwydiannau creadigol yn cael eu clystyru ledled Cymru, maen nhw wedi'u canoli yng Nghaerdydd a'r cyffiniau, prifddinas Cymru, ac ar draws De Cymru.⁴ Heddiw, mae mwy na 15% o fentrau yng Nghaerdydd yn y diwydiannau creadigol. Dros y ddegawd diwethaf, mae Cymru wedi gweld twf penodol yn y sectorau ffilm a theledu: Bellach mae gan Dde Cymru fwy o stiwdios teledu nag unrhyw le yn y DU y tu allan i Lundain, a Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yw trydydd cyflogwr mwyaf y diwydiant ffilm a theledu yn y DU ar ôl Llundain a Manceinion.⁵

³ Clwstwr. (2021). *Adroddiad y diwydiannau creadigol rhif 2: Sector y cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd – Sbarduno twf economaidd drwy weithgareddau clyweledol*. Adferwyd o https://clwstwr.org.uk/sites/default/files/2021-03/Creative%20Industries%20Report%20No%202_CY.pdf

⁴ Mae darlun data llawn o'r diwydiannau creadigol yng Nghymru ar gael yn <https://www.datahubmaps.com/Creative-Economy-Atlas-Cymru/>

⁵ Clwstwr. (2021). *Adroddiad y diwydiannau creadigol rhif 2: Sector y cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd – Sbarduno twf economaidd drwy weithgareddau clyweledol*.

Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae'r sector ffilm a theledu yng Nghymru wedi cynhyrchu amrywiaeth o deitlau byd-eang mewn dramâu teledu pen uchel - fel Doctor Who (BBC/Disney), Sherlock (BBC), His Dark Materials (HBO/BBC), Sex Education (Netflix), ac wedi gweld cynnydd mewn cyfresi teledu 'noir Cymreig' fel Hinterland a Hidden.⁶ Mae wedi darparu ystod o gyfresi parhaus ar gyfer darlledwyr y DU (fel Casualty, Songs of Praise ac Only Connect), ac mae'n gartref i un o ddarlledwyr ieithoedd lleiafrifol mwyaf Ewrop (S4C), sy'n golygu mai hi yw canolfan cynhyrchu dwyieithog y DU.⁷ Ond, fel llawer o genhedloedd neu ranbarthau bach Ewropeaidd, mae yna berygl y bydd dod yn ganolfan gynhyrchu 'dangos a mynd', gan ddarparu tirweddau, golygfeydd cefndir a gweithlu medrus ond prin y bydd yn datblygu neu gadw yr eiddo deallusol (IP) sy'n gysylltiedig â'r teitlau hyn.

Yn fwy cyffredinol, mae llwyddiant y diwydiannau creadigol yng Nghymru yn fregus: mae 96% o fusnesau creadigol yng Nghymru yn fach (yn agos iawn at gyfartaledd y DU), gyda chefnoogaeth gweithlu mawr ar ei liwt ei hun.⁸ Mae ganddyn nhw awydd cryf ond ychydig iawn o gapasiti i arloesi. Does ganddyn nhw ddim o'r amser na'r adnoddau mae cwmnïau cyfryngau a digidol byd-eang yn eu mwynhau – gyda nifer fawr ohonyn nhw wedi'u lleoli yn yr Unol Daleithiau - i wneud ymchwil a datblygu neu i fanteisio ar eu heiddo deallusol ar draws gwahanol ffurfiau⁹

Sylfeini: Rhaglen Clwstwr

Yn 2017, yn dilyn adolygiad annibynnol o'r Diwydiannau Creadigol dan arweiniad Syr Peter Bazalgette, penderfynodd Llywodraeth y DU gynnwys y diwydiannau creadigol fel rhan o strategaeth ddiwydiannol, i'w chyflawni drwy Ymchwil ac Arloesedd y DU (UKRI).¹⁰ Arweiniodd hyn at lansio Rhaglen Clystyrau'r Diwydiannau Creadigol (CICP), a oruchwyliwyd gan Gyngor Ymchwil Dyniaethau'r Celfyddydau (AHRC), gyda'r dasg o ariannu nifer o glystyrau diwydiannau creadigol ledled y DU.¹¹ Wrth wneud hynny, creodd y fenter ddwy lefel o gyfryngwyr diwylliannol: yr AHRC, ar lefel strategol, a phrifysgolion y DU, gyda'r dasg o ddatblygu, siapio a chyflawni'r strategaeth. Er bod swm y cyllid yn llai na graddfa a cwmpas yr hyn a argymhellwyd gan adolygiad Bazalgette, mi oedd, yn ôl safonau'r AHRC, yn un o'r buddsoddiadau mwyaf sylweddol a wnaed erioed gan gyngor ymchwil y celfyddydau a'r dyniaethau.

Y cais llwyddiannus i Gymru i'r CICP oedd Clwstwr (er na chafodd unrhyw genhedloedd na rhanbarthau'r DU sicrwydd o gyllid, a ddyrannwyd yn ôl teilyngdod), dan arweiniad Canolfan yr Economi Greadigol ym Mhrifysgol Caerdydd. Roedd Clwstwr yn rhagflaenydd Media Cymru, gan weithio i ddatblygu ecosystem diwydiannau creadigol a greodd effeithiau cymdeithasol, diwylliannol ac economaidd cadarnhaol.

⁶ Clarke. (2022, Gorffennaf). *All things bleak and beautiful: the rise of Welsh noir*. Adferwyd o <https://rts.org.uk/article/all-things-bleak-and-beautiful-rise-welsh-noir>.

⁷ S4C. (n.d.) *Amdanom ni*. Adferwyd o <https://www.s4c.cymru/cy/amdanom-ni/>

⁸ Clwstwr. (2021). *Adroddiad y diwydiannau creadigol rhif 2: Sector y cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd – Sbarduno twf economaidd drwy weithgareddau clyweledol*.

⁹ Ibid.

¹⁰ Bazalgette, P. (2017). *Independent Review of the Creative Industries*. Adferwyd o https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a8219cfe5274a2e8ab577f4/Independent_Review_of_the_Creative_Industries.pdf

¹¹ Clwstwr. (2023). *Model ar gyfer ymchwil, datblygu ac arloesi yn y diwydiannau creadigol*. Adferwyd o https://clwstwr.org.uk/sites/default/files/2023-06/Clwstwr_Adroddiad%20Terfynol%202023%20Web.pdf

Effaith economaidd Clwstwr

Un o nodau canolog rhaglen Clwstwr oedd dangos gwerth dull ecosystem - lle, er enghraifft, y gallai 100 o gwmnïau greu neu gynnal dwy swydd ar gyfartaledd (sy'n golygu 200 o swyddi ar draws y clwstwr) yn hytrach na buddsoddi mewn un cwmni mawr yn creu neu'n cynnal 200 o swyddi. Mae manteision RD&I yn ansicr ac yn hirdymor, ac mae'n parhau i fod yn rhy gynnar i roi asesiad llawn o effaith economaidd y rhaglen (mae llawer o brojectau llwyddiannus Clwstwr yn dal i fod mewn cyfnod masnacheiddio). Serch hynny, mae gwerthusiad Clwstwr yn dangos bod cefnogaeth y rhaglen i fusnesau creadigol arloesol eisoes wedi cael manteision economaidd diriaethol a sylweddol, gan gyfrannu'n uniongyrchol at gynydd ym mherfformiad busnes cwmnïau a ariennir gan Clwstwr.¹²

Roedd rhain yn cynnwys cynhyrchu swm sylweddol o arian cyfatebol ar gyfer RD&I ar draws y rhaglen. Cynhyrchodd buddsoddiad uniongyrchol Clwstwr o £3.42 miliwn i brojectau a ariennir fuddsoddiad pellach o £2.47 miliwn gan y busnesau a ariennir trwy fecanweithiau ariannu cyfatebol. Hyd yn hyn, mae projectau sydd wedi cael cefnogaeth drwy Clwstwr hefyd wedi derbyn buddsoddiad pellach o fwy na £5 miliwn, ffigur y disgwylir iddo godi wrth i brojectau symud yn agosach at y farchnad. Felly, hyd yn oed yn y cyfnod cymharol gynnar hwn yn y cylch RD&I, mae buddsoddiad Clwstwr o £3.42 miliwn wedi creu buddsoddiad uniongyrchol pellach o £7.47 miliwn.¹³ Dros gyfnod a welodd aflonyddwch sylweddol yn dilyn pandemig COVID-19, tyfodd cwmnïau a ariennir gan Clwstwr 14.6% mewn trosiant a 21.3% mewn cyflogaeth, o'i gymharu â gostyngiad cyfartalog o 3.2% mewn trosiant a 11.3% mewn cyflogaeth yn y diwydiannau creadigol yng Nghymru yn gyffredinol.¹⁴ Felly profodd cwmnïau a ariennir gan Clwstwr gyfraddau twf cryf yn ystod cyfnod amser a gafodd ei effeithio'n uniongyrchol gan pandemig COVID-19. Gan ddefnyddio'r niferoedd twf cyfartalog hyn, cyfrannodd cyllid Clwstwr yn uniongyrchol at £7,755,570 mewn trosiant ychwanegol a 137 o swyddi ychwanegol, a thrwy effeithiau anuniongyrchol a chymhelliadau, i gyfanswm o £20,446,443 mewn trosiant ychwanegol a 446 o swyddi ychwanegol yn y diwydiannau creadigol lleol.¹⁵ Mae pob £1 o'r arian uniongyrchol sy'n cael ei wario gan Clwstwr yn creu elw o £5.98 mewn trosiant a £4.55 mewn GVA. Mae cwmnïau a ariennir gan Clwstwr hefyd wedi profi cynnydd o 600% mewn cynhyrchu eiddo deallusol.¹⁶

Effeithiau cymdeithasol a diwylliannol Clwstwr

Er bod Clwstwr yn cefnogi projectau gydag amrywiaeth eang o nodau cymdeithasol a diwylliannol, roedd canlyniadau cadarnhaol yn fwyaf amlwg mewn tri maes: gwella amrywiaeth a chynhwysiant ar gyfer cynhyrchwyr a chynulleidfaoedd diwylliannol; creu ffurfiau mwy cynaliadwy o gynhyrchu creadigol; a gwella ansawdd cyfranogiad democrataidd. At ei gilydd, mae arolwg Clwstwr o fusnesau a ariennir gan Clwstwr yn dangos bod ffurfiau economaidd-ddiwylliannol o arloesi yn dod yn fwy canolog i'w RD&I. Ar ddechrau'r rhaglen, dim ond 19% o'r holl brojectau a ariennir gan Clwstwr a nododd eu bod yn ymgymryd ag arloesiadau gyda nodau cymdeithasol. Erbyn diwedd y rhaglen, mae'r gyfran hon wedi mwy na dyblu i 41%.¹⁷ Ar y cyfan, mae canlyniadau arolygon monitro amrywiaeth yn dangos, erbyn cwblhau'r rhaglen, bod carfannau a ariennir gan Clwstwr yn gwbl gynrychioliadol o Gymru a Prifddinas-Ranbarth Caerdydd o ran rhywedd, ethnigrwydd, oedran, cyfeiriadedd rhywiol a hunaniaeth traws-rywiol, ac yn fwy amrywiol na

---

¹² Clwstwr. (2023). *Model ar gyfer ymchwil, datblygu ac arloesi yn y diwydiannau creadigol*. Adferwyd o https://clwstwr.org.uk/sites/default/files/2023-06/Clwstwr_Adroddiad%20Terfynol%202023%20Web.pdf.

¹³ Ibid.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Clwstwr. (2023). *Model ar gyfer ymchwil, datblygu ac arloesi yn y diwydiannau creadigol*.

gweithlu'r diwydiannau creadigol yn gyffredinol. Roedd hyn yn cynnwys newid sylweddol yn ystod datblygiad y rhaglen, fel bod carfannau a ariennir yn dod yn fwyfwy tebygol o gael eu harwain gan fenywod gyda phob blwyddyn gyllido.¹⁸

Roedd Clwstwr hefyd yn cefnogi nifer o brojectau a ddefnyddiodd arloesedd i gryfhau cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant (EDI) o fewn y diwydiannau creadigol tra hefyd yn gwneud cynnwys a gwasanaethau'n fwy hygyrch i gynulleidfaoedd. Roedd graddfa a brys cynyddol yr argyfwng hinsawdd yn golygu annog a chefnogi ystod o fentrau i gynyddu cynaliadwyedd amgylcheddol sector y cyfryngau mewn technoleg gynhyrchu, cynnwys ac ymwybyddiaeth. Datblygodd Clwstwr ddull arloesi gwyrdd i gefnogi ecosystem arloesol, gynaliadwy a oedd yn cynnwys datblygu technolegau gwyrdd. Nod y dull hwn oedd lleihau difrod amgylcheddol a diraddio, gwella ansawdd a hygyrchedd adnoddau gwyrdd, cynyddu fforddiadwyedd cynhyrchu'r cyfryngau gwyrdd a chael effaith gadarnhaol ar greadigrwydd busnes a hunaniaeth werdd. Ar ddechrau'r rhaglen, nododd llai nag un rhan o bump (19%) o gwmnïau a ariennir gan Clwstwr fod datblygiadau arloesol yn cael effaith amgylcheddol. Erbyn diwedd y rhaglen, roedd bron i hanner (49%) yn cysylltu arloesedd â nodau amgylcheddol. Ariannodd Clwstwr wyth project a oedd yn rhagweld nodau arloesi gwyrdd, ac roedd 20% o'r 118 project Clwstwr i gyd wedi cofrestru effaith amgylcheddol gadarnhaol o ganlyniad i'w harloesedd.¹⁹

Twf cymharol yn sector cyfryngau'r DU

Er mwyn helpu i fesur effaith Media Cymru, rydym wedi defnyddio 2021 fel blwyddyn sylfaenol (y flwyddyn cyn i Media Cymru ddod yn weithredol) – caiff hwn ei drafod yn fanylach yn Adran 3 isod. Bryd hynny, roedd twf yn sector cyfryngau Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn eistedd yn erbyn cefndir o dwf mewn gwariant ar gynhyrchu'r cyfryngau yn y DU ac yn fyd-eang. Yn 2021, rhagwelwyd y farchnad cyfryngau fyd-eang yn 2021 i weld twf blynyddol o 5-6% mewn gwariant ar gynnwys cyfryngau ac mae hyn yn cyflwyno cyfleoedd i ddatblygu'r sector ymhellach ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd.²⁰ Dechreuodd y twf hwn arafu yn sylweddol o 2023.

Trwy archwilio Caerdydd yng nghyd-destun clystyrau eraill yn y DU, gallwn ddechrau deall y llinellau sylfaen a'r anghenion amrywiol sy'n bresennol ym mhob rhanbarth a'r gefnogaeth a'r newid polisi wedi'i dargedu sy'n angenrheidiol i ddatblygu a meithrin clystyrau. Mae'r CCR wedi cael ei gategoreiddio fel 'heriwr creadigol' gan Nesta ar sail archwiliad o esblygiad a thwf clystyrau creadigol.²¹ Yn seiliedig ar ddadansoddiad o ddangosyddion cyfansawdd ar draws y rhanbarthau clwstwr, mae data'n awgrymu bod Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn 'llai ffafriol' ym meysydd mynediad at gyllid ac allforio, waeth pa mor 'fwy ffafriol' mewn perthynas â mynediad at sgiliau ac arloesi.²²

---

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Ibid.

²⁰ Fodor, M. M., Komorowski, M., & Lewis, J. (2023). *Diweddariad yr adroddiad: Maint a chyfansoddiad y diwydiannau creadigol yng Nghymru yn 2022*. Adferwyd o <https://clwstwr.org.uk/cy/y-diweddaraf-am-yr-adroddiad-maint-chyfansoddiad-y-diwydiannau-creadigol-yng-nghymru-yn-2022>

²¹ Nesta. (2018). *Cenedl greadigol: Sut mae'r diwydiannau creadigol yn pweru cenhedloedd a rhanbarthau'r DU*. Adferwyd o https://media.nesta.org.uk/documents/creative_nation-2018.pdf

²² Frontier Economics. (2022). *Understanding the growth potential of creative clusters*. Adferwyd o https://assets.publishing.service.gov.uk/media/6363ef4b8fa8f57a29a23a92/Understanding_the_growth_potential_of_creative_clusters_-_accessible.pdf

Yn seiliedig ar ddadansoddi'r data gwaelodlin y gallwn ddod o hyd iddo, er gwaethaf ymdrechion darlledwyr i ddatganoli cynhyrchu teledu, mae Llundain yn parhau - yn llethol i fod - y ganolfan ar gyfer cynhyrchu'r cyfryngau yn y DU, gan gyfrif am fwy nag 80% o holl drosiant cyfryngau'r DU.²³ Y tu allan i Lundain Fwyaf, yn y flwyddyn gwaelodlin hon, daw Caerdydd i'r amlwg fel canolfan bwysig ar gyfer cynhyrchu'r cyfryngau, gyda thua 3,400 o weithwyr a £420 miliwn mewn trosiant yn golygu mai dyma'r drydedd ganolfan gynhyrchu cyfryngau fwyaf yn y DU y tu allan i Lundain, ar ôl Manceinion a Sheffield. Mae Tabl 2.1 hefyd yn rhoi ymdeimlad o glystyrau cyfryngau rhanbarthol ehangach, gyda De Cymru a De Orllewin Lloegr yn dod i'r amlwg fel canolbwynt mawr ar gyfer cyfryngau yn y DU, gyda bron i 9,000 o weithwyr a bron i £1.2 biliwn mewn trosiant - y trosiant uchaf yn y DU y tu allan i Lundain.

Tabl 2.1 – Cymariaethau lefel dinas o sector y cyfryngau o ran trosiant a gweithwyr yn 2021²⁴

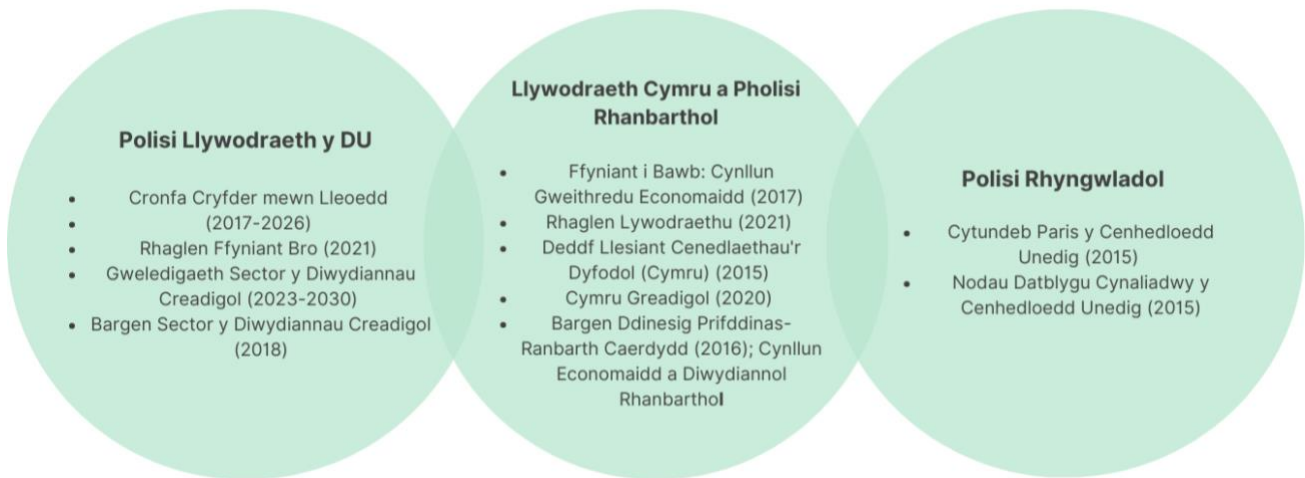
Rhanbarth	Dinas	Nifer y gweithwyr	Trosiant
Llundain	Llundain	105,000	£30 biliwn
De Cymru a De-orllewin Lloegr	Caerdydd	3,400	£420 miliwn
	Bryste	3,700	£290 miliwn
	Abertawe	1,600	£450 miliwn
Gogledd-orllew-in Lloegr	Manceinion	7,600	£1 biliwn
	Lerpwl	1,600	£130 miliwn
Swydd Efrog a Humber	Leeds	1,300	£100 miliwn
	Sheffield	3,900	£484 miliwn
Yr Alban	Glasgow	3,300	£430 miliwn
	Caeredin	1,700	£120 miliwn
Gorllewin Canolbarth Lloegr	Birmingham	3,000	£280 miliwn
Gogledd Iwerdon	Belfast	1,500	£160 miliwn

²³ Fodor, M. M., Komorowski, M., & Lewis, J. (2024). *Deall Diwydiant: Sector y cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd yn 2021*. Caerdydd: Media Cymru. Adferwyd o <https://indd.adobe.com/view/0b5ae0e2-3b4c-456a-9a06-8906ff21b26b>

²⁴ Ibid.

2.2 Aliniad Polisi

Ffigur 2.2 – Aliniad Polisi Media Cymru

Mae nifer o fentrau polisi wedi cydnabod pwysigrwydd sector y cyfryngau fel rhan o'r diwydiannau creadigol a diwylliannol, a phwysigrwydd rhanbarthau penodol ar gyfer datblygiad economaidd, cymdeithasol a diwylliannol. Crynhoir rhain yn Ffigur 2.1 uchod ac fe'u dadansoddir yn fanylach isod. Mae strategaeth Media Cymru wedi'i hadeiladu ac yn pontio polisiau o wahanol lefelau gan gynnwys polisi llywodraeth y DU, polisiau Cymru a rhanbarthol yn ogystal â pholisiau rhyngwladol. Nod yr adran hon yw asesu o ran pa mor bell y mae strategaeth Media Cymru yn cyd-fynd â'r cyd-destun polisi

Cyd-destun Polisi Llywodraeth y DU

Arweiniodd etholiadau diweddar llywodraeth y DU at gyhoeddi Strategaeth Ddiwydiannol newydd ym mis Hydref 2024 gan yr Ysgrifennydd Busnes a Masnach Jonathan Reynolds a'r Canghellor Rachel Reeves.²⁵ Mae'r strategaeth hon, y gyntaf o'i bath mewn saith mlynedd, yn gosod diwydiannau creadigol ymhlith wyth maes allweddol sydd wedi'u targedu ar gyfer buddsoddiad ac arloesi tymor hir. Drwy flaenoriaethu'r sectorau hyn, mae Llywodraeth y DU yn dangos ei hymrwymiad i drosoli eu potensial i yrru twf economaidd.

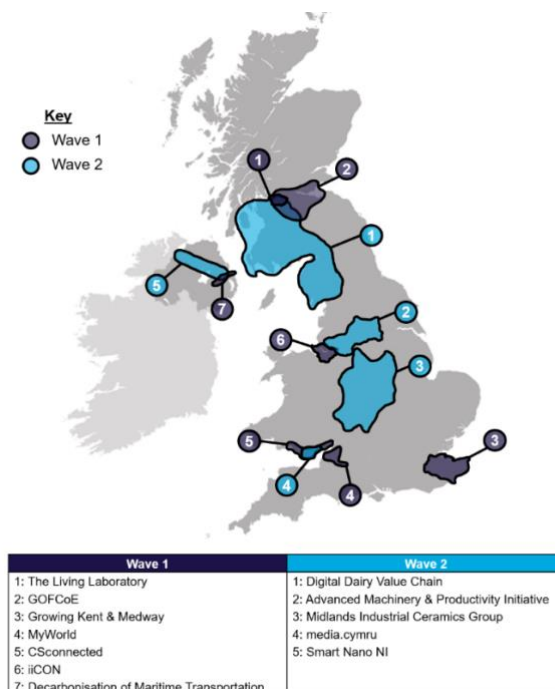
Ar gyfer rhaglenni fel Media Cymru, sy'n cyd-fynd yn agos â'r blaenoriaethau hyn, mae'r Strategaeth Ddiwydiannol yn awgrymu mwy o gefnogaeth, cyfleoedd cyllido, ac amgylchedd polisi sefydlog. Nod y dull hwn, a luniwyd gan agenda'r weinyddiaeth newydd, yw hybu hyder buddsoddwyr, annog cynllunio tymor hir, a sicrhau bod sectorau fel sector y cyfryngau mewn sefyllfa dda i gyfrannu'n sylweddol at ddyfodol economaidd y DU. Yn ogystal â'r Strategaeth Ddiwydiannol, mae amryw o fentrau a rhaglenni perthnasol eraill sy'n sail i aliniad Media Cymru â pholisi llywodraeth y DU.

²⁵ Llywodraeth y Deyrnas Unedig. (2024). *Industrial strategy launch to hardwire stability for investors*. Adferwyd Hydref 29, 2024, o <https://www.gov.uk/government/news/industrial-strategy-launch-to-hardwire-stability-for-investors>

Cronfa Cryfder mewn Lleoedd (Strength in Places Fund (SIPF)) (2017-26)

Wedi'i lansio yn 2017 gan UKRI, mae SIPF yn defnyddio dull o weithredu sy'n seiliedig ar le, er mwyn mynd i'r afael â gwahaniaethau rhanbarthol mewn cynhyrchiant a thwf economaidd ledled y DU.²⁶ Mae'r gronfa'n cefnogi projectau cydweithredol sy'n ffrwyno cryfderau lleol ac yn gyrru buddion economaidd, gan feithrin partneriaethau cryf rhwng sefydliadau ymchwil, busnesau a rhanddeiliaid lleol. Mae Media Cymru yn un o 12 project SIPF (gweler Ffigur 2.3) sy'n cael eu defnyddio i hybu twf economaidd ledled y DU, gyda chyfanswm o £314 miliwn yn cael ei fuddsoddi. Mae Media Cymru a MyWorld, dan arweiniad Prifysgol Bryste, yn canolbwyntio ar y diwydiannau creadigol a'r dechnoleg greadigol.²⁷

Ffigur 2.3 – Cyllid SIPF

Rhaglen Ffyniant Bro (2021)

Dechreuwyd rhaglen Ffyniant Bro Llywodraeth y DU tua 2021 i fynd i'r afael ag anghyfartaledd economaidd a chreu ffyniant ar draws pob rhan o'r DU, gyda ffocws cryf ar ardaloedd y tu allan i Lundain a De-ddwyrain Lloegr.²⁸ Mae'r llinell amser ar gyfer y rhaglen hon yn cynnwys rhyddhau'r Papur Gwyn Ffyniant Bro ym mis Chwefror 2022, gan amlinellu teithiau a nodau allweddol i'w cyflawni erbyn 2030. Mae'r Papur Gwyn Ffyniant Bro yn nodi bod llawer o'r ardaloedd gwaethaf o amddifadedd i'w cael yn y dinasoedd mwyaf llwyddiannus a nodweddir rhai o'r dinasoedd hyn (gan gynnwys Caerdydd) gan lai o gynhyrchiant ac incwm na'u cymaryddion rhyngwladol.²⁹ Er mwyn hybu cynhyrchiant, cyflog, swyddi a safonau byw, mae'r Papur Gwyn yn nodi ei uchelgais i dyfu'r sector preifat ac yn ganolog i hyn mae buddsoddiad y tu allan i ranbarth De-ddwyrain Lloegr, yn enwedig o fewn RD&I. Nod Media Cymru yw cefnogi'r sector cyfryngau yn y rhanbarth, gan ysgogi arloesedd, twf economaidd, a chreu swyddi – amcanion sy'n cyd-fynd â nodau'r rhaglen Ffyniant Bro.

Gweledigaeth Sector y Diwydiannau Creadigol DCMS (2023-2030)

Yn 2023, lansiodd Adran y Cyfryngau, Diwylliant a Chwaraeon (DCMS) ei Gweledigaeth Sector y Diwydiannau Creadigol, lle'r oedd yn manylu ar ei chynllun i "yrru twf, adeiladu talent, a datblygu sgiliau" yn sector y

²⁶ UKRI. (2017). *Strength in Places Fund*. Adferwyd o <https://www.ukri.org/what-we-do/browse-our-areas-of-investment-and-support/strength-in-places-fund/>

²⁷ MyWorld (n.d.). *About MyWorld*. Adferwyd o <https://www.myworld-creates.com/about-myworld/>

²⁸ UK Government. (2021, March). *Levelling Up Fund: Prospectus*. Adferwyd o https://assets.publishing.service.gov.uk/media/603f42f4e90e077dd9e3480d/Levelling_Up_prospectus.pdf

²⁹ UK Government. (2022, February). *Levelling up white paper*. Adferwyd o https://assets.publishing.service.gov.uk/media/61fd3c71d3bf7f78df30b3c2/Levelling_Up_WP_HRES.pdf

cyfryngau.³⁰ Mae nodau ac amcanion yr adran ar gyfer y sector, gyda phob un â dyddiadau cau wedi'u pennu hyd at 2030, cynnwys twf economaidd ac arloesedd, addysg, sgiliau, cyflogaeth a lles, yr amgylchedd a chyrhaeddiad byd-eang. Mae'r weledigaeth hon wedi'i rhagddyddio gan Fargen Sector y Diwydiannau Creadigol: adroddiad gan Lywodraeth y DU a lansiwyd yn 2018 a ddyluniwyd i hybu twf ac arloesedd y diwydiannau creadigol, gan gynnwys sectorau fel ffilm, teledu, cerddoriaeth, ffasiwn a gemau fideo.³¹ Wedi'i lansio fel rhan o'r Strategaeth Ddiwydiannol, mae gan Bergen y Sector nifer o ymrwymadau, sy'n cynnwys darparu cyllid ar gyfer ymchwil a datblygu i gefnogi technolegau ac arferion creadigol newydd, ac annog cydweithio rhwng busnesau, y byd academaidd a'r llywodraeth i feithrin twf rhanbarthol a chefnogi clystyrau creadigol ledled y DU.³² Mae Media Cymru yn canolbwyntio ar yr un sectorau â Gweledigaeth Sector y Diwydiannau Creadigol DCMS a'i nod yw cefnogi RD&I a chydweithio. Mae hyn yn cyd-fynd yn dda ar draws y nodau DCMS.

Llywodraeth Cymru a Chyd-destun Polisi Rhanbarthol

Amlygodd ymchwil a gomisiynwyd gan DCMS o 2022 a gynhaliwyd gan Frontier Economics leoliad unigryw clystyrau cyfryngau yn y gwledydd datganoledig.³³ Yn yr achosion hyn, mae'r cysylltiadau presennol rhwng polisïau datblygu rhanbarthol (h.y. y CCR) a llunio polisïau ar lefel genedlaethol wedi helpu i yrru twf strategol. Ar lefel genedlaethol, mae Media Cymru yn cefnogi ystod o bolisïau a blaenoriaethau Llywodraeth Cymru. Mae'n cyd-fynd â Ffyniant i Bawb: Cynllun Gweithredu Economaidd (2017), sydd â'r nod o feithrin twf cynhwysol a gwella lles holl ddinasyddion Cymru.³⁴ Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn blaenoriaethu twf diwydiannau creadigol yn ei Rhaglen Lywodraethu, lle lansiodd Gronfa Gynhyrchu newydd, cefnogi cynyrchiadau sgrin, ysgogi gweithgaredd economaidd trwy fuddsoddiad, yn ogystal â meithrin allforion sgrin Cymru.³⁵ Wrth ymyl y rhain mae amryw o gyd-destunau polisi cenedlaethol a rhanbarthol eraill sy'n berthnasol i Media Cymru.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) (2015)

Ffigur 2.4 – Nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) (2015)

---

³⁰ UK Government. (2023, June). *Creative industries sector vision: A joint plan to drive growth, build talent and develop skills*. Adferwyd o <https://www.gov.uk/government/publications/creative-industries-sector-vision/creative-industries-sector-vision-a-joint-plan-to-drive-growth-build-talent-and-develop-skills>

³¹ UK Government (2018). *Industrial Strategy: Creative Industries Sector Deal*. Adferwyd o <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5aba68f040f0b67d64e21976/creative-industries-sector-deal-print.pdf>

³² Ibid.

³³ Frontier Economics. (2022). *Understanding the growth potential of creative clusters*. Adferwyd o https://assets.publishing.service.gov.uk/media/6363ef4b8fa8f57a29a23a92/Understanding_the_growth_potential_of_creative_clusters_-_accessible.pdf

³⁴ Llywodraeth Cymru. (2017). *Ffyniant i bawb: Cynllun gweithredu economaidd*. Adferwyd o <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-02/ffyniant-i-bawb-y-cynllun-gweithredu-ar-yr-economi.pdf>

³⁵ Llywodraeth Cymru (2021). Rhaglen lywodraethu. Adferwyd o <https://www.llyw.cymru/rhaglen-lywodraethu>

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn amlinellu nifer o nodau i Gymru (gweler Ffigur 2.3): (1) Cymru fwy cyfartal (hyrwyddo tegwch a chynhwysiant yn y sector, a chyfle cyfartal); (2) Cymru gydnherth (drwy ddatblygu sector sy'n canolbwyntio ar y dyfodol); (3) Cymru lewyrchus (gan gynhyrchu swyddi a chyfleoedd mewn sector sy'n ehangu); a (4) Cymru o ddiwylliant bywiog a iaith Gymraeg lewyrchus (cefnogi cynhyrchu cynnwys lleol, meithrin talent leol, a hyrwyddo gweithgarwch dwyieithog).³⁶

Mae cynllun Media Cymru yn cefnogi nifer o'r nodau hyn. Mae'r Ddeddf hefyd yn dylanwadu'n uniongyrchol ar agenda 'Deg' Media Cymru i herio'r sector creadigol yng Nghymru i fod yn un sy'n cynrychioli pobl y genedl.

Cymru Greadigol

Menter ganolog i'r sector cyfryngau yw Cymru Greadigol, corff Llywodraeth Cymru a sefydlwyd i gefnogi'r diwydiannau creadigol.³⁷ Mae Cymru Greadigol yn darparu cyllid, hyfforddiant a datblygu seilwaith i gefnogi diwydiannau creadigol Cymru. Mae hefyd yn cyflawni yn erbyn ymrwymiad y Rhaglen Lywodraethu i sefydlu corff sgiliau creadigol yng Nghymru.³⁸ Mae Cymru Greadigol yn gyd-ariannwr i Media Cymru ac mae'n parhau i ymgysylltu'n weithredol â'i chynnydd. Mae Media Cymru yn cyd-fynd â Cymru Greadigol drwy fuddsoddi mewn arloesi a chynaliadwyedd, cefnogi datblygu talent, a gwella cyrhaeddiad byd-eang diwydiannau creadigol Cymru. Mae hyn yn caniatáu cyd-fuddsoddiad strategol. Felly, er enghraifft, hyfforddodd Media Cymru chwe chydlynnydd cynaliadwyedd i weithio gyda'r sector ffilm a theledu Cymreig: Yna fe ariannodd Cymru Greadigol y chwech i weithio gyda chwmnïau ar gynrychiadau penodol, a thrwy hynny yrru nod cyffredin o symud y sector yng Nghymru yn gyflymach tuag at sero net

Prifddinas-Ranbarth Caerdydd

Mae'r diwydiannau creadigol yn ffurfio clwstwr blaenoriaeth ar gyfer y CCR, sy'n bartner cydweithio yn Media Cymru. Mae Bargaen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn rhaglen fuddsoddi sylweddol sydd â'r nod o hybu twf economaidd a chreu swyddi yn y rhanbarth trwy feithrin economi gynhwysol ac ysbrydoli arloesedd gan baru uchelgeisiau economaidd â pholisïau cymdeithasol blaengar.³⁹ Trwy flaenoriaethu sector y cyfryngau, nod Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yw trosoli ei botensial ar gyfer gyrru arloesedd, creu swyddi, a gwella bywiogrwydd diwylliannol ac economaidd y rhanbarth. Nod Media Cymru yw datblygu ac ymgysylltu â chlwstwr sydd wedi'i leoli ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd. Mae dogfennaeth ddiweddar a gynhyrchwyd gan Brifddinas-Ranbarth Caerdydd yn cynnwys y Cynllun Economaidd a Diwydiannol Rhanbarthol sy'n amlinellu cynlluniau i feithrin economi ranbarthol sy'n fwy, tecach a gwyrddach sy'n dangos yr aliniad â meini Media Cymru.⁴⁰ Unwaith eto, mae hyn wedi galluogi cyd-fuddsoddiad strategol, gyda Media Cymru (drwy ei bartneriaeth â Channel 4) yn ariannu Ymchwil a Datblygu ar greu un o stiwdios

³⁶ Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Adferwyd o <https://www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2015/2/contents/enacted/welsh>

³⁷ Cymru Greadigol. (2025). *Amdanom NI*. Adferwyd o <https://www.cymrugreadigol.cymru/cy/amdanom-ni>

³⁸ Cymru Greadigol. (2022). *Cynllun Gwaith Sgiliau Creadigol 2022-25*. Adferwyd o https://www.cymrugreadigol.cymru/sites/creative/files/2022-09/WG45909%20Skills%20Action%20Plan%20W_WG.pdf

³⁹ Prifddinas-Ranbarth Caerdydd. (2025). *Y Fargen Ddinesig*. Adferwyd o <https://www.cardiffcapitalregion.wales/cy/y-fargen-ddinesig/>

⁴⁰ Prifddinas-Ranbarth Caerdydd. (2023). *Cynllun diwydiannol economaidd rhanbarthol*. Adferwyd o <https://www.cardiffcapitalregion.wales/wp-content/uploads/2023/04/ccr-reip-2023-welsh.pdf>

cynhyrchu mwyaf hygyrch Ewrop, gyda chefnogaeth bellach gan CCR, ac a ddatblygwyd gan Whisper yn eu darllediad Channel 4 o Gemau Paralympaidd 2024.

Cyd-destun Polisi Rhyngwladol

Cafwyd nifer o ddatblygiadau allweddol sydd wedi arwain at greu polisi sy'n ceisio mynd i'r afael â materion byd-eang fel newid hinsawdd, lefelau allyriadau carbon, a sofraniaeth, sydd oll wedi llunio dyluniad Media Cymru. Er bod ffocws Media Cymru o fewn Prifddinas-Ranbarth Caerdydd, mae'n bodoli mewn sector rhyngwladol ac yn cyd-fynd â strategaethau a pholisïau byd-eang allweddol.

Cytundeb Paris

Mae Cytundeb Paris yn gytundeb cyfreithiol ar newid yn yr hinsawdd, wedi'i lofnodi gan arweinwyr y byd yn rhyngwladol, ei nod yw cynnal "y cynnydd yn y tymheredd cyfartalog byd-eang i ymhell islaw 2°C yn uwch na lefelau cyn-ddiwydiannol" a mynd ar drywydd ymdrechion "i gyfyngu ar y cynnydd tymheredd i 1.5°C yn uwch na lefelau cyn-ddiwydiannol."⁴¹ Roedd y cytundeb yn ddigwyddiad pwysig a lofnodwyd yng Nghynhadledd Newid Hinsawdd y Cenhedloedd Unedig (COP21) ym Mharis yn 2015. Nod Cytundeb Paris yw defnyddio technoleg i wella gwytnwch i newid yn yr hinsawdd, i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr ac i weithio'n gydweithredol, gan gefnogi gwledydd sy'n datblygu i feithrin capasiti.⁴²

Mae Media Cymru yn cyd-fynd ag egwyddorion Cytundeb Paris, a'u hymrwymiad i ostwng allyriadau nwyon tŷ gwydr o fewn sector y cyfryngau a sefydlu Cymru fel gwely prawf ar gyfer sector cyfryngau â ffocws cynaliadwy ac enghraifft o ddatgarboneiddio, Cynhyrchu Cyfryngau Gwyrdd a Datblygu Cynnwys.

Y Nodau Datblygu Cynaliadwy

Datblygwyd Nodau Datblygu Cynaliadwy'r Cenhedloedd Unedig (SDGs) yn 2015 fel rhan o Agenda 2030 ar gyfer Datblygu Cynaliadwy a fabwysiadwyd gan holl aelod-wladwriaethau'r Cenhedloedd Unedig, gan gynnwys y DU.⁴³ Mae'r 17 nod yn cynrychioli partneriaeth fyd-eang tuag at ddiwedd amddifadedd ac anghydraddoldeb ac i'r cynnydd mewn twf economaidd – ochr yn ochr ag ymrwymiad i leihau newid yn yr hinsawdd a chadw ein hecosystemau cain.⁴⁴ Gellir gweld bod Media Cymru yn cefnogi'r SDGs yn fras drwy ei weledigaeth i gydweithio i greu twf economaidd a datblygu cyfleoedd swyddi cynaliadwy yn y rhanbarth tra'n sicrhau bod busnesau yn ystyried eu heffaith bersonol. Gan ddefnyddio conglifeini Media Cymru, gallwn ddechrau deall ar lefel fwy gronynnog pa mor gyson yw'r rhaglen gyda'r SDGs (gweler Ffigur 2.5). Bydd hyn yn cael ei archwilio ymhellach mewn adolygiadau dilynol.

Ffigur 2.5 – Alinio Media Cymru â'r SDGau

---

⁴¹ United Nations Climate Change. (n.d.). *The Paris Agreement*. Adferwyd Awst 17, 2024, fo <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement>

⁴² Ibid.

⁴³ The United Nations. (n.d.). *The 17 goals*. Adferwyd Medi 17, 2024, fo <https://sdgs.un.org/goals#icons>

⁴⁴ Ibid.

GWYRDD

<p>12 DEFNYDD A CHYNYRCHU CYFRIFOL</p> 	<p>11 DINASOEDD A CHYMUNEDAU CYNALIADWY</p> 	<p>13 GWEIATHRED U HINSAWDD</p>
---	--	--

BYD-EANG

<p>17 PARTNERIAETHAU AR GYFER Y NODAU</p>
--

TWF

<p>8 OGWAITH GWEDDUS A THWF ECONOMAIDD</p> 	<p>9 DIWYDIANT, ARLOESI A SEILWAITH</p>
---	--

TEG

<p>10 LLEIHAU ANGHYDRADDOLDEBAU</p> 	<p>5 CYDRADDOLDEB RHYWIOL</p> 	<p>4 ADDYSG O SAFON</p>
--	---	--

**Gwerthusiad
o Feini
Strategol Hyd
yn Hyn**

3.1 Twf

Nod Colofn Twf Media Cymru yw cefnogi sector y cyfryngau i helpu i fynd i'r afael ag anghenion a heriau economaidd Prifddinas-Ranbarth Caerdydd. Twf yw prif nod Media Cymru, tra bod y conglfeini a'r ysgogiadau eraill yn anelu at wneud y twf yn gynaliadwy.

Data gwaelodlin a heriau allweddol ar gyfer y Golofn Twf

Cyfrifwyd data gwaelodlin perthnasol ar gyfer sector y cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd gan dîm ymchwil a gwerthuso mewnol Media Cymru ar gyfer 2021 - y flwyddyn sylfaenol cyn i Media Cymru ddechrau.⁴⁵ Mae'r astudiaeth yn dangos bod tua 1,300 o gwmnïau sector y cyfryngau wedi bod yn weithredol ac wedi cynhyrchu cyfanswm trosiant o £485 miliwn. Roedd Gwerth Ychwanegol Gros y sector (GVA) yn fwy na £537 miliwn, sy'n cyfrif am tua 1.5% o Gynnyrch Mewnwladol Crynswth y rhanbarth. Roedd cwmnïau cyfryngau yn cyflogi tua 4,300 o bobl, ynghyd ag amcangyfrif o 1,677 o weithwyr llawrydd, gan greu dros 6,000 o swyddi. Mae cyflogwyr mawr yn cynnwys BBC Cymru Wales a chwmnïau cynhyrchu fel Bad Wolf, Boom Cymru a Rondo. Mae perfformiad sector y cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd yn dibynnu ar y chwaraewyr mawr hyn wrth iddyn nhw ffurfio cyfran fawr o gyflogaeth a throsiant a gynhyrchir.⁴⁶

Mae mentrau micro a bach, ynghyd â gweithwyr llawrydd, yn chwarae rhan hanfodol a chynyddol yn y gweithlu, ond yn aml nid ydynt yn cael eu tanwasanaethu gan ymyriadau sy'n bodoli eisoes.⁴⁷ Yn ogystal, mae diffyg gallu RD&I a masnacheiddio, sydd wedi golygu bod gan sector creadigol y rhanbarth gyfraddau geni busnes uchel, ond cyfraddau goroesi isel.⁴⁸ Mae ymchwil flaenorol hefyd wedi dangos bod lefel is o gynhyrchiant yng Nghymru o'i gymharu â chyfartaledd y DU.⁴⁹ Mae ymchwil gan Ganolfan Polisi a Thystiolaeth y Diwydiannau Creadigol (PEC) yn amlygu ymhellach bod angen cyllid cyfalaf menter ar gyfer cwmnïau diwydiannau creadigol wedi'i ganoli'n drwm yn Llundain a'r De Ddwyrain (63%) - gyda dim ond 2% yng Nghymru a Gogledd Iwerddon.⁵⁰ Mae'r data hwn yn dangos, er bod cryfderau sylweddol ar gyfer twf sector y cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd, mae sawl her allweddol yn bodoli:

- **Dibyniaeth ar chwaraewyr mwy:** Mae'r ddibyniaeth hon yn creu bregusrwydd, gan fod iechyd y diwydiant wedi'i glymu'n agos â llwyddiant a phenderfyniadau'r endidau mawr hyn.
- **Diffyg buddsoddiad oherwydd risgiau:** Mae buddsoddiad yn sector y cyfryngau yn cael ei rwystro gan bryderon buddsoddwyr am risgiau posibl. Mae'r petrustra hwn yn cyfyngu mynediad i gyfalaf angenrheidiol ar gyfer twf ac arloesi.
- **Cynhyrchiant is:** Mae'r sector yn profi cynhyrchiant is o'i gymharu â rhanbarthau neu ddiwydiannau eraill. Mae'r mater hwn yn effeithio ar gystadleurwydd a gall atal buddsoddiad.

⁴⁵ Fodor, M. M., Komorowski, M., & Lewis, J. (2024). *Deall Diwydiant: Sector y cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd yn 2021*. Caerdydd: Media Cymru. Adferwyd o <https://indd.adobe.com/view/0b5ae0e2-3b4c-456a-9a06-8906ff21b26b>

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Easton, E., & Beckett, B. (2021). *Freelancers in the creative industries*. Creative Industries Policy & Evidence Centre. Adferwyd o <https://pec.ac.uk/policy-briefings/freelancers-in-the-creative-industries>

⁴⁸ Llywodraeth Cymru. (2022). *Demograffeg Busnes 2022*. Adferwyd o <https://www.llyw.cymru/demograffeg-busnes-2022>

⁴⁹ Henley, A. (2021). *Wales' productivity challenge: Exploring the issues* (Productivity Insights Paper No. 007). The Productivity Institute

⁵⁰ Creative Industries Policy & Evidence Centre. (n.d.). *Growth finance for the creative industries*. Adferwyd Hydref 10, 2024, o https://pec.ac.uk/state_of_the_nation/growth-finance-for-the-creative-industries/

- **Masnacheiddio Ymchwil a Datblygu annigonol:** Mae bwlch yn y gallu i fasnacheiddio canlyniadau Ymchwil a Datblygu. Heb sianeli effeithiol i ddod ag arloesiadau i'r farchnad, mae'r sector yn colli cyfleoedd ar gyfer cynnydd a chyfraniad economaidd, gan gyfyngu ar ei dwf cyffredinol.

Cynnydd Media Cymru hyd yma

Nod Media Cymru yw mynd i'r afael â'r heriau hyn drwy weithgareddau amrywiol gan sicrhau twf hirdymor yn sector cyfryngau Prifddinas-Ranbarth Caerdydd tra'n tynnu sylw at bwysigrwydd strategol y sector i'r economi ranbarthol. Mae'r gweithgareddau hyn yn cynnwys:

Buddsoddiad sector gan Media Cymru: Mae Media Cymru yn buddsoddi drwy ei weithgareddau ariannu arloesi amrywiol i'r sector (manylir yn adran 4.1).

Cymorth ymchwil a datblygu: Mae PDR partner Media Cymru yn darparu cefnogaeth Ymchwil a Datblygu – drwy Ddylunio sy'n Canolbwyntio ar y Defnyddiwr - ar gyfer yr holl broiectau a ariennir trwy'r ffrwd arloesedd, gan weithio'n agos gydag Alacrity i helpu i arwain projectau tuag at ganlyniadau llwyddiannus.

Cymorth buddsoddi a thwf busnes drwy Sefydliad Alacrity:

Mae Media Cymru yn partneru gydag Alacrity i ddarparu arbenigedd datblygu busnes a masnacheiddio i'r sector. Mae Alacrity yn gweithredu o fewn piblinell arloesi Media Cymru (gweler adran 4.1), gan ddarparu sesiynau hyfforddi gorfodol a chymorth pwrpasol, gan gynnig arbenigedd mewn meysydd gan gynnwys parodrwydd i fuddsoddi, cyflymu busnes, marchnata a chynnig masnachol.

Cyfarfodydd Clwb Dechrau Busnes gan TownSq:

Mae'r project manau arloesedd dan arweiniad TownSq mewn cydweithrediad â Media Cymru yn cynnig Cyfarfodydd Clwb Dechrau Busnes sydd wedi'u cynllunio i arfogi busnesau a gweithwyr llawrydd â'r sgiliau a'r wybodaeth sydd eu hangen i dyfu busnes yn y sector. Hyd yn hyn mae pedwar Cyfarfod Clwb Dechrau Busnes wedi'u trefnu.

Drwy'r gweithgareddau hyn, nod Media Cymru yw cyflawni yn erbyn y Dangosyddion Perfformiad Allweddol canlynol sy'n cyd-fynd â'i Golofn Strategol Twf (gweler Tabl 3.1)).⁵¹ Mae'r DPA yn seiliedig ar ddata a gasglwyd hyd at fis Hydref 2024 sy'n cynrychioli bron i dair blynedd o Media Cymru (Q11). Mae cynnydd cryf eisoes wedi'i wneud yn erbyn DPA twf allweddol ar draws y sector, gyda chyflogaeth, cynhyrchiant a GVA yn tyfu'n gryf. Ers dechrau Media Cymru, buddsoddwyd cyfanswm o £2,361,831 trwy 79 o broiectau Arloesedd y Biblinell (erbyn Hydref 2024).

Tabl 3.1 – Alinio DPA â'r Golofn Strategol Twf

	Targed	Gwir (Q11)	% Cynnydd
DPA Twf ar draws y sector (sector cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd)			

⁵¹ Dylid nodi bod y DPA ar draws y sector yn dibynnu'n fawr ar ddatblygiad cyffredinol y sector lleol ac felly dim ond effeithiau anuniongyrchol Media Cymru y gellir eu cymryd yn ganiataol yn y tymor byr.

DPA1. Twf swyddi: Twf cyflogaeth amser llawn uniongyrchol yn y sector AV ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd	1,456	861	59%
DPA2. Twf GVA: Twf GVA uniongyrchol o'r sector AV ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd a gefnogir gan weithgareddau'r project	£115,000,000	£53,343,000	46%
DPA3. Twf cynhyrchiant: Twf Cynhyrchiant y sector cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd yn seiliedig ar drosiant fesul gweithiwr	£20,000	£14,506	72.5%
DPA8. Cynnydd yng nghyfanswm nifer y cwmnïau: Trwy gychwyniadau / sgil-ffeithiau newydd yn sector y cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd	290	97	33%
DPA18. Twf trosiant: Twf trosiant busnes a adroddir yn y sector ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd	£265,000,000	£214,000,000	80%
DPA a Dangosyddion Twf Rhaglen			
Buddsoddiad a wnaed drwy ein cyllidwyr	£3,500,000	£800,967	23%
Arian cyfatebol a wnaed gan ein partneriaid	£6,936,978	£2,074,435	30%
Cyllid pellach a drosolwyd gan fusnesau a phrifysgolion a gefnogir gan Media Cymru	-	£249,874	-

Astudiaeth achos: Sut mae Media Cymru yn Galluogi Twf

“Roedd ein taith drwy Media Cymru yn drawsnewidiol. Trwy ein project ymchwil, roeddem am ddatblygu dull newydd o ymdrin â materion sy'n ymwneud â heneiddio, triniaeth iechyd meddwl a phoen cronig. Arweiniodd yr ymchwil hon at integreiddio pŵer cerddoriaeth, amgylcheddau rhithwir golygfaol, ac ymarferion gwranddo gweithredol i helpu i fynd i'r afael â heriau iechyd meddwl. Mae'r ymchwil a datblygu a wnaethom drwy Media Cymru wedi ein helpu i ystyried llwybrau a phosibiliadau newydd ac yn dilyn ymateb ysgubol a llawer o ddiddordeb gan eraill, rydym newydd gyhoeddi partneriaeth gydag Universal Music ac rydym yn falch o dderbyn cyllid ychwanegol Innovate UK drwy ffrwd ariannu Mindset sydd wedi ein galluogi i ddatblygu'r ymchwil ymhellach ar y cyd â Phrifysgol Caerdydd a'r Ganolfan Treialon Ymchwil. Pan ddechreuon ni Rescape fe wnaethon ni osod cenhadaeth i'n hunain i ddarganfod ffyrdd y gall therapi fod yn hwyl, yn werth chweil ac yn effeithiol - cyfuniad hudol. Mae hyn yn teimlo fel cam pwysig tuag at y nod hwnnw. Mae bod mewn sefyllfa i gynyddu ein huchelgais drwy'r broses Ymchwil a Datblygu wedi bod yn anhygoel ac yn hanfodol i'r cwmni wrth dyfu ein busnes.”

Kevin Moss, Cyfarwyddwr Datblygu Cynnyrch, Rescape Innovation Ltd

3.2 Gwyrdd

Nod y Golofn Strategol Werdd yw cefnogi sector cyfryngau Prifddinas-Ranbarth Caerdydd i sicrhau twf economaidd sy'n fwy cynaliadwy yn amgylcheddol, trwy fabwysiadu arferion cynaliadwy a chyllido arloesiadau.

Data gwaelodlin a heriau allweddol ar gyfer y Golofn Werdd

Mae sector y cyfryngau yn wynebu heriau sylweddol wrth fynd i'r afael â chynaliadwyedd, yn enwedig oherwydd natur ynni-ddwys cynhyrchu cyfryngau. Yn sector y cyfryngau, mae'r swm mawr o deithio a phŵer sydd ei angen i bweru'r diwydiannau ffilm a theledu wedi'i gofnodi'n dda, gyda'r cynhyrchiad ffilm nodwedd cyllideb fawr ar gyfartaledd yn cynhyrchu bron i 3,000 tonn o garbon - cymaint â char diesel wedi'i yrru o gwmpas y byd 300 gwaith.⁵² Adroddodd adroddiad Bergen Newydd y Sgrin 2020 y gall un diwrnod o ffilmio cynhyrchu mwy o allyriadau carbon nag ôl troed carbon blynyddol un person.⁵³ Yn 2022, defnyddiwyd pŵer diesel mewn 91% o generaduron ar set ar gynyrchiadau yng Nghymru⁵⁴ a chyfartaledd o 51% o allyriadau yn ystod y cynhyrchiad yn gysylltiedig â theithio a thrafnidiaeth.⁵⁵ O ystyried isadeiledd trafndiaeth gyhoeddus gymharol wael Cymru - ac atyniad ardaloedd gwledig golygfaol Cymru ar gyfer lleoliadau - teithio ar y ffyrdd oedd 80% o'r allyriadau trafndiaeth ar gyfer cynyrchiadau a ffilmwyd yng Nghymru yn ystod 2022.⁵⁶ Mae faint o wastraff a gynhyrchir gan y sector creadigol hefyd yn parhau i fod yn her i gynyrchiadau ffilm a theledu. Datgelodd data a gasglwyd gan Albert fod gan gynyrchiadau 413 tonn o wastraff sgip ar gyfartaledd o'i gymharu â dim ond 36 tonn o wastraff wedi'i ailgylchu.⁵⁷

Er bod Cymru wedi cymryd camau cadarnhaol mewn perthynas â pholisi hinsawdd wrth fynd ar drywydd ymrwymiad Sero Net 2030, mae Adolygiad Cynnydd y Pwyllgor Newid Hinsawdd (CCC), a gyhoeddwyd ym mis Mehefin 2023, yn amlygu nad yw'r wlad ar y trywydd iawn i gyrraedd ei thargedau sy'n weddill.⁵⁸ Mae sawl mater cylchol yn cymhlethu gweithredu cynaliadwyedd yn sector y cyfryngau. Mae'r rhain yn cynnwys:

- **Diffyg cyfarwydddebau clir o'r brig i lawr:** Heb arweiniad clir ac arweiniad gan awdurdodau'r diwydiant, gan fandadu a chefnogi ffyrdd gwyrdd o weithio, mae diffyg arferion safonedig ar gyfer cynaliadwyedd.
- **Cwestiynau am gyfrifoldeb a'r cyfyng-gyngor moesegol ac ariannol:** Mae sector y cyfryngau yn aml yn cael trafferth gyda phwy ddylai ysgwyddo'r gost a'r cyfrifoldeb am weithredu arferion cynaliadwy. Gall y cyfyng-gyngor moesegol ac ariannol hyn rwystro mabwysiadu dulliau gwyrdd.

⁵² Albert, BFI & Arup (2020) *Albert: A screen new deal: A route map to sustainable film production*. Adferwyd o <https://wearealbert.org/wp-content/uploads/2021/03/Screen-New-Deal-Report-1.pdf>

⁵³ Ibid.

⁵⁴ BAFTA Albert (2023). *Piloting a path to net zero carbon and zero waste for the UK's film and high-end TV industry: The Screen New Deal Transformation Plan for Wales*. Adferwyd o <https://wearealbert.org/wp-content/uploads/2023/11/Screen-New-Deal-Transformation-Plan-for-Wales-2023-Report-Digest-English.pdf>

⁵⁵ BAFTA Albert (2023). *Annual Review 2023*. Adferwyd o <https://wearealbert.org/wp-content/uploads/2024/09/BAFTA-albert-Annual-Review-2023.pdf>

⁵⁶ BAFTA Albert (2023). *Piloting a path to net zero carbon and zero waste for the UK's film and high-end TV industry*. Adferwyd o <https://wearealbert.org/wp-content/uploads/2023/11/Screen-New-Deal-Transformation-Plan-for-Wales-2023-Report-Digest-English.pdf>

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ Saadiyah Hood, Ymchwil Strategol a Mewnwelediad (2024) *Adroddiad Arolwg Diwydiant Cymru Greadigol 2023*. Adferwyd o <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/statistics-and-research/2024-05/arolwg-diwydiant-cymru-greadigol-2023.pdf>

Cynnydd Media Cymru hyd yma

Mae Media Cymru yn canolbwyntio ar 'wyrddio' sector y cyfryngau drwy adeiladu buddion pendant o arferion cynaliadwy sydd hefyd yn creu arbedion cost ac amser, gan wneud cynaliadwyedd yn nod hyfyw a buddiol i'r sector cyfryngau. I fynd i'r afael â hyn, mae Media Cymru yn canolbwyntio ar y gweithgareddau allweddol canlynol:

- **Cynllun Trawsnewid Bargen Newydd Sgrin i Gymru:** Arweiniodd aelodau o dîm Media Cymru ar sicrhau'r darn peilot hwn o waith, y cynllun cyntaf o'i fath yn rhanbarthol o'i fath. Comisiynwyd y Sefydliad Ffilm Prydeinig (BFI) Screen New Deal: Transformation Plan a gomisiynwyd gan Gronfa Ymchwil ac Ystadegau y Loteri Genedlaethol BFI ac fe'i harweiniwyd gan BAFTA Albert, Arup, gan weithio gyda'r BFI, Cymru Greadigol, Ffilm Cymru Wales a Media Cymru. Mae'r cynllun hwn yn rhoi trosolwg o bolisi, deddfwriaeth a chynnydd cyfredol, yn ogystal ag astudiaethau achos o arfer gorau i ddarparu un fframwaith ar gyfer y llwybr i Sero-Net. Mae'r cynllun trawsnewid hwn yn darparu map llwybr technegol i randdeiliaid yng Nghymru drawsnewid y diwydiant ffilm a theledu pen uchel (HETV) i sector di-garbon, di-wastraff. Mae gweithgaredd rhaglen Green Pillar Media Cymru yn cyd-fynd yn agos â'r glasbrint a ddarperir gan y Fargen Newydd Sgrin.
- **Cronfa Gwyrddio'r Sgrin:** Mae partneriaeth rhwng Media Cymru a Ffilm Cymru Wales yn darparu cyllid i gefnogi arloesedd gwyrdd yn sector y cyfryngau. Mae'r cymorth hwn yn cynnwys cronfa ddatblygu o hyd at £50,000 ar gyfer hyd at saith project i ddatgarboneiddio gweithgareddau cynhyrchu yn sector y cyfryngau (mewn meysydd allweddol a nodwyd gan y Fargen Newydd Sgrin). Fe'i lanswyd ym mis Mai 2024, ochr yn ochr â chronfa gynyddu i ddarparu cymorth o hyd at £250,000 i ddatblygu un arloesedd ar raddfa fwy. Mae'r arian wedi'i gysylltu'n agos â chyllid cymorth graddfa ehangach Media Cymru (gweler hefyd 4.1 isod).
- **Cronfa Straeon Hinsawdd:** Mae partneriaeth rhwng Media Cymru a Ffilm Cymru Wales yn darparu cyllid ar gyfer hyd at bum project Ymchwil a Datblygu ar gyfer ffilmiau nodwedd neu brofiadau ymdrochol sy'n adrodd hanes yr argyfwng hinsawdd mewn ffyrdd newydd ac arloesol - ac yn hysbysu cynulleidfaoedd am yr argyfwng hinsawdd. Bydd projectau'n cael eu hariannu am hyd at £20,000. Ar ôl cwblhau elfen Ymchwil a Datblygu'r project, maen nhw wedyn yn gallu gwneud cais am gyllid pellach drwy Ffilm Cymru Wales i barhau i ddatblygu'r ffilm nodwedd neu'r profiad ymgolli.
- **Cronfa Arloesi Cynnwys y BBC – rownd 2:** Partneriaeth rhwng Media Cymru a BBC Cymru Wales sy'n darparu cyllid ar gyfer pum project i archwilio syniadau uchelgeisiol ar gyfer cynnwys teledu hinsawdd wedi'i anelu at gynulleidfa brif ffrwd. Bydd projectau'n cael eu hariannu gyda hyd at £20,000 ar gyfer sbrintiau Ymchwil a Datblygu tri mis i ddatblygu syniad newydd a chyflwyno dec traw a dilyniant sampl, a allai arwain at gomisiynu'r BBC (neu eraill) syniad y rhaglen.
- **Hyfforddiant Cydlynnydd Cynaliadwyedd:** Yn dilyn llwyddiant cynllun peilot a ariannwyd gan Clwstwr gyda Tilly Ashton o Severn Screen yn ystod eu cynhyrchiad o Havoc (ar gyfer Netflix), darparodd PDC hyfforddiant ar gyfer 6 Cydlynnydd Cynaliadwyedd, a gefnogwyd wedyn gan Cymru Greadigol i gael eu gosod gyda chwmnïau ar gynhyrchiadau Cymreig.
- **Hyfforddiant "Greenlancer" gan PDC:** a ddarperir gan Picture Zero a'i ariannu gan Media Cymru, "How to be a Greenlancer" - geithdy tair awr a oedd yn agored i unrhyw weithiwr proffesiynol yn y sector sgrin yng Nghymru neu Gymru sy'n gweithio yn y diwydiant ar ei liwt ei hun, sydd â diddordeb mewn materion gwyrdd. Mae'r gweithdy'n cynnig canllaw deniadol, syml ar sut y gall gweithwyr llawrydd ganolbwyntio mwy ar yr amgylchedd a chyllido'n ymwybodol. Ar lefel rhaglen SIPF mae

Media Cymru yn anelu at gyflawni yn erbyn un DPA allweddol sy'n cyd-fynd â'i nodau Colofn Strategol Gwyrdd, yn seiliedig ar allyriadau nwyon tŷ gwydr y sector. Mae Media Cymru hefyd yn adrodd ar ddangosyddion sy'n ymwneud â'r project, y buddsoddiad a wnaed, a'r hyfforddiant a gyflwynwyd, gan gefnogi Colofn Werdd Media Cymru ymhellach, fel y dangosir yn Nhabl 3.2.

Tabl 3.2 – Alinio DPA gyda'r Gwerthoedd Strategol Gwyrdd

	Targed	Gwir (Q11)	% Cynnydd
DPA Gwyrdd ar draws y sector (sector cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd)			
DPA6. Effaith amgylcheddol: Lleihau effaith amgylcheddol y sector lleol gan gynnwys allyriadau nwyon tŷ gwydr drwy brojectau rhaglenni penodol a ffrydiau ariannu	-600 ⁵⁹	-171	28%
DPI Rhagenni a dangosyddion gwyrdd			
Buddsoddiadau a wnaed i Brojectau Arloesi Gwyrdd	-	£608,562	-
Nifer o Brojectau Arloesi Gwyrdd a gefnogir	-	19	-
Nifer y cydlynwyr cynaliadwyedd hy7fforddedig parod ar gyfer cynhyrchu (PDC a Severn Screen):	-	6	-
Nifer y mynychwyr yn Hyfforddiant "Greenlancer" gan PDC :	-	23	-

Gwelodd Media Cymru rywfaint o gynnydd o ran data allyriadau nwyon tŷ gwydr ar gyfer y sector, er bod y rhan fwyaf o'i fentrau gwyrdd yn dal i gael eu datblygu. Ar lefel rhaglen, mae buddsoddiad o £608,562 eisoes wedi'i fuddsoddi mewn projectau Greening the Screen. Ariannodd y ffrwd arloesedd a'r gronfa Greening the Screen gyfanswm o 19 o brojectau.

3.3 Teg

Nod gwerthoedd Strategol Teg yw cymryd cyfraniad Media Cymru tuag at wneud sector cyfryngau Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn sector mwy cyfartal ac amrywiol, yn fwy cynhwysol o bobl o ystod amrywiol o gefndiroedd fel bod pawb yn cael cyfle cyfartal i elwa o dwf economaidd cynyddol y sector drwy RD&I.

Data gwaelodlin a heriau allweddol ar gyfer gwerthoedd teg

Mae cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant (EDI) wedi'i nodi fel her i'r sector ledled y DU. Mae data diweddaraf Ofcom yn awgrymu mai dim ond 10% o weithwyr yn y sector teledu a radio sy'n anabl, yng Nghymru, yn erbyn ffigur meincnod o 22%, er bod cyflogaeth Grwpiau Lleiafrifoedd Ethnig ychydig yn uwch

⁵⁹ Nodyn: Mae'r DPA hwn yn disgrifio cyfanswm y gostyngiad allyriadau nwyon tŷ gwydr rydym yn anelu at ei dargedu ac ar hyn o bryd mae'n cael ei adrodd arno trwy allosod allyriadau yn seiliedig ar esblygiad a thriogli allyriadau cyfartalog NACE ar gyfer Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn seiliedig ar gyfraniad Prifddinas-Ranbarth Caerdydd i GV sgrin y DU. Roedd y dangosydd hwn yn seiliedig yn wreiddiol ar ddata rhanbarthol Eurostat nad yw bellach ar gael ar gyfer y DU. Felly, mae'r lefel bresennol yn seiliedig ar agregiad o allyriadau cyffredinol y DU yn y sector, a bydd hyn yn gofyn am adolygiad pellach i gyflawni'r granularity angenrheidiol i adlewyrchu dylanwad Media Cymru mewn adroddiadau yn y dyfodol. Gwelwyd hefyd fod gwrthdaro posibl rhwng uchelgeisiau twf y rhaglen a'r targed i leihau allyriadau cyffredinol. Felly, mae tîm Media Cymru yn ystyried diwygio'r DPA hwn wrth i'r rhaglen fynd yn ei blaen i'r mesur o CO2e/uned GVA.

na'r meincnod, sef 6%.⁶⁰ Mae ffigyrau gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2023 yn dangos mai dim ond 35% o'r gweithlu yn y diwydiannau creadigol sy'n fenywod, bod bron i 30% o weithwyr y sector yn gweithio'n rhan amser a 48% yn hunangyflogedig. Mae hyn yn cymharu â 48% o weithwyr benywaidd, 26% yn rhan-amser, a 12% yn hunangyflogedig yng ngweithlu Cymru gyfan.⁶¹

Amlygodd Arolwg Gweithlu Sgrin Cymru Media Cymru⁶² ddiffyg amrywiaeth mewn rolau uwch a rhai sy'n gwneud penderfyniadau mewn perthynas â rhyw, ethnigrwydd, cyflyrau iechyd hirdymor neu anabledd yn y sector sgrin. Dangosodd y canfyddiadau allweddol hyn hefyd sut roedd gan 51% o'r dynion a holwyd rolau uwch o'i gymharu â dim ond 37% o fenywod. O'r rhai mewn swyddi uwch, dim ond 4.5% o'r holl ymatebwyr oedd â chyflwr iechyd neu anabledd hirdymor, a dim ond 3% o gyfanswm yr ymatebwyr oedd yn dod o grwpiau lleiafrifoedd ethnig. Gall y ffigurau hyn gael eu dwysáu gan y cyfraddau priodoli uchel ymhlith menywod ac ymatebwyr LHDTCT+, y cyfeiriodd rhai ohonynt at amodau gwaith gwael, ac oriau gwaith hir ac anhyblyg fel rhesymau dros adael y sector. Yn ogystal, mae astudiaethau ar anghydraddoldeb yn y diwydiannau cyfryngau a sgrin wedi dogfennu amrywiaeth o fathau o wahaniaethu ac anghydraddoldeb. Mae hawliadau am bwysigrwydd gwaith amrywiaeth a chynhwysiant yn y sector sgrin a'r cyfryngau yn canolbwyntio ar dair dadl gysylltiedig: yn gyntaf, egwyddorion cyfiawnder cymdeithasol, teg a chynhwysiant, yn ail, yr angen i fynd i'r afael ag anweithgarwch economaidd a diweithdra ac, yn olaf, gwerth cynrychiolaeth a phŵer amrywiaeth i danio allbynnau creadigol a chynhyrchu incwm. Ymhlith yr heriau allweddol i sector cyfryngau teg ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd mae:

- **Anghydraddoldebau strwythurol yn y sector:** Mae ymchwil yn pwyntio at bum strwythur systemig craidd sy'n hybu ac yn atgynhyrchu anghydraddoldeb: 1) model gweithio sy'n seiliedig ar broject; 2) llwybrau cyfyngedig at ddiwydiannau 'torri i mewn'; 3) anffurfioldeb prosesau recriwtio; 4) arferion yn y gweithle fel oriau anghymdeithasol a ffocws ar waith llawrydd ansicr, a 5) y diffyg amrywiaeth ar lefel ganol-i-uwch reolwyr i flaenoriaethu a chefnogi mwy o amrywiaeth.
- **Diffyg meincnodi EDI cynhwysfawr:** Mae'r ystod amrywiol o is-feysydd yn sector y cyfryngau yn golygu bod data EDI yn dameidiog ar draws adroddiadau gwahanol, yn aml ar lefel sector arbenigol sy'n arwain at broblemau cymharol. Mae bylchau data allweddol yn bodoli gyda mwy o ymchwil a data am amrywiaeth y gweithlu yn y diwydiannau teledu a ffilm nag mewn diwydiannau animeiddio, gêm fideo neu effeithiau gweledol. Nid yw'n syndod bod amrywiadau mewn cwestiynau, amseriad arolygon (yn enwedig o ystyried effaith COVID-19) a dulliau dadansoddi yn gwneud cymariaethau ar draws data gwahanol sy'n canolbwyntio ar y sector yn anodd.

Cynnydd Media Cymru hyd yma

I Media Cymru, mae hyrwyddo tegwch yn hanfodol strategol a moesegol, gan sicrhau bod y sector yn parhau i fod yn gystadleuol ac yn fywiog ar lwyfan byd-eang wrth ehangu mynediad at gyfle i dalent leol. Mae ymgorffori amrywiaeth o fewn sector y cyfryngau hefyd yn cyd-fynd fwyfwy â gofynion statudol - yn enwedig yn y sectorau teledu, radio a chynhyrchu ffilmiau. Adlewyrchir ffocws Media Cymru ar sector 'teg' yn bennaf

---

⁶⁰ Ofcom. (2023, Rhagfyr). *Equity, Diversity and Inclusion in TV and radio*. Adferwyd o <https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/tv-radio-and-on-demand/diversity-and-equality/reports/2023/equity-diversity-and-inclusion-in-broadcasting-2022-23/?v=330593>

⁶¹ Llywodraeth Cymru. (2024). *Ceisiadau ystadegol Ad-hoc: 24 Hydref i 1 Tachwedd 2024. Ystadegau Economi a Marchnad Lafur Sector Creadigol Cymru 2018 i 2023*. Adferwyd o <https://www.llyw.cymru/ceisiadau-ystadegol-ad-hoc-24-hydref-i-1-tachwedd-2024>

⁶² Davies, H., Davies, J., & Hurford, R. (2023). *Arolwg Gweithlu Sgrin Cymru 2022. Cyfres gyhoeddi Media Cymru. Caerdydd: Media Cymru*. Adferwyd o https://media.cymru/cym/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/Arolwg-Gweithlu-Sgrin-Cymru_V2.pdf

trwy natur projectau a ariennir gyda ffocws penodol ar fynd i'r afael â heriau'r diwydiant sy'n ymwneud â chydarddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant. Mae gweithgareddau allweddol Media Cymru yn cynnwys:

- **Gwneud prosesau'r Cyfryngau Cymru yn decach ac yn hygyrch:** Mae Media Cymru wedi cymryd camau breision wrth sicrhau tegwch, hygyrchedd, a ffocws ar EDI. Yn ei flwyddyn gyntaf, sefydlodd rwydwaith o ymarferwyr i hyrwyddo cynwysoldeb yn sector y cyfryngau. Roedd y mentrau allweddol yn cynnwys cyfathrebu hygyrch, diweddariad cynnydd blynyddol EDI, gwell olrhain data, a lansio Cronfa Mynediad ar gyfer cymorth wedi'i deilwra. Roedd digwyddiadau'n defnyddio lleoliadau hygyrch ac opsiynau hybrid fel arfer, tra bod categorïau project teg (aur, arian, efydd) yn cael eu cyflwyno i sicrhau buddsoddiad teg ar draws y rhaglen.
- **Digwyddiadau a hyfforddiant:** Mae Media Cymru yn hyrwyddo cynwysoldeb yn sector y cyfryngau drwy ddarparu digwyddiadau a hyfforddiant. Mae hyn yn cynnwys: yr Uwchgynhadledd Dyfodol Hygyrch a fynychwyd gan 190 o bobl, sy'n gwella hyder anabledd ac yn hyrwyddo cynnwys talent B / byddar, Anabl a Niwroamrywiol mewn cynrychiadau; y cwrs 'Moho House: 2D Animation Software Training', a oedd yn cynnwys wyth animeiddiwr uchelgeisiol gyda sgiliau o safon y diwydiant, gan fynd i'r afael â bwlch sgiliau critigol yng Nghymru; a 21 o hyfforddeion o 10 cwmni a gyflawnodd hyfforddiant 'Cynhwysydd' Media Cymru.
- **Buddsoddi mewn projectau ymchwil a datblygu ynghylch teg:** Mae ymrwymiad Media Cymru i degwch yn amlwg trwy ei fuddsoddiad mewn projectau Ymchwil a Datblygu sy'n hyrwyddo cynwysoldeb ac amrywiaeth. Mae rhai o'r rhain - fel Channel 4, S4C, Boom, Rondo ac Unquiet Media – yn rhan o'r consortiwm, nod project Boom Cymru a Rondo Media Consortium yw chwalu rhwystrau economaidd-gymdeithasol trwy ymgysylltu â chymunedau difreintiedig a darparu lleoliadau gwaith i arallgyfeirio talent diwydiant cyfryngau. Mae project Consortiwm Unquiet Media yn archwilio heriau sy'n wynebu unigolion niwroamrywiol sy'n dilyn gyrfaoedd yn y cyfryngau ac mae'n datblygu pecyn cymorth i gwmnïau yn y sector i hyrwyddo arferion gwell wrth logi a chadw talent niwroamrywiol. Mae project 'Trawsnewid Dyfodol Digidol S4C' S4C yn archwilio dyfodol dosbarthu cynnwys Cymraeg yn yr oes ddigidol. Buddsoddodd Channel 4 (trwy Media Cymru), mewn ymchwil a datblygu i greu un o gyfleusterau cynhyrchu mwyaf hygyrch Ewrop yn Tramshed Caerdydd. Datblygwyd y stiwdio gan Whisper a'i defnyddio fel eu canolfan gynhyrchu ar gyfer darllediadau o Gemau Paralympaidd 2024. Roedd hyn yn eu galluogi i gyd-fynd ag ymrwymiad Channel 4 i baru talent anabl ar y sgrin, gyda bron i chwarter eu staff cynhyrchu ag anabledd cofrestredig. Mae projectau teg ychwanegol yn cael eu hariannu gan feddwl y Ffrwd Arloesedd. Er enghraifft, mae project Cronfa Sbarduno Creu Lleuedd Queer Ymgolli yn archwilio sut y gall technoleg ymgolli greu manau masnachol hyfyw a chynhwysol i'r gymuned LHDTTC+. Mae 'News for All' yn canolbwyntio ar wneud newyddion yn hygyrch i gynulleidfaoedd amrywiol.

Ar lefel y rhaglen SIPF mae Media Cymru yn anelu at gyflawni yn erbyn un DPA sy'n cyd-fynd â'i nodau Colofn Strategol Teg, sy'n seiliedig ar y cynnydd yn y gyfran o leiafrifoedd (gan gynnwys cymunedau lleiafrifoedd ethnig, anabledau, a ffactorau economaidd-gymdeithasol) sy'n gweithio yn sector cyfryngau lleol Prifddinas-Ranbarth Caerdydd.⁶³ Yn ogystal, mae Media Cymru yn adrodd ar lefel rhaglen ar y

---

⁶³ Sylwer, bod y DPI cynradd hwn, a osodir gan UKRI, yn cael ei ddiweddarau'n flynyddol yn seiliedig ar niferoedd cyfartalog ac allosod data o gynrychioli pobl o gefndiroedd lleiafrifoedd ethnig a/neu sy'n anabl sy'n gweithio yn sector J, mewn perthynas â phob sector DCMS arall yn y DU (ONS a DCMS)).

buddsoddiadau a wnaed, nifer y projectau a gefnogir a chyfranogwyr mewn hyfforddiant a digwyddiadau ynghylch teg, fel y dangosir yn Nhabl 3.3.

Tabl 3.3 – Aliniad DPA gyda Chonglfaen Strategol Teg

	Targed	Gwir (Q11)	% Cynnydd
DPA Teg ar draws y sector (sector cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd)			
DPA5. Cyfran o leiafrifoedd: Cynnydd mewn cyfran o leiafrifoedd (gan gynnwys cymunedau lleiafrifoedd ethnig, anabledau, a ffactorau economaidd-gymdeithasol, ac ati) sy'n gweithio yn sector cyfryngau lleol Prifddinas-Ranbarth Caerdydd	2.0%	7.2% ⁶⁴	
DPA a Dangosyddion Rhaglen Teg			
Buddsoddiadau a wnaed mewn i Brojectau Arloesi Teg (Piblinell Arloesi)	-	£454,031	-
Nifer o Brojectau / Gwobrau Arloesi Teg yn cael eu cefnogi	-	23	-
Nifer y chyfranogwyr mewn hyfforddiant a digwyddiadau teg	-	390	-

Ar lefel y rhaglen, mae Media Cymru yn gweithio i feithrin gallu ar gyfer mesurau mynediad a chynhwysiant, sy'n cael ei adlewyrchu yn eu dull o wneud eu prosesau'n decach ac yn hygyrch. Hyd at fis Hydref 2024, roedd cyfanswm o 23 o wobrau sy'n gysylltiedig â theg wedi'u gwneud ar draws y ffrwd arloesedd. O'r rhain, bathwyd 16 fel projectau Ffair safon aur – sy'n golygu bod y project yn cael ei arwain gan bobl â phrofiadau byw amrywiol a'u rhedeg yn unol ag egwyddorion 'gan, neu gyda, nid ar gyfer'. Buddsoddwyd £2,955,635 yn y projectau a gweithgareddau partner Colofn Deg drwy'r Consortiwm, gyda chyllid cyfatebol mae'r ffigur hwn yn tyfu i £4,802,880. Ar hyn o bryd, mae'r buddsoddiad yn y Golofn Deg trwy'r ffrwd arloesedd tua £460,000, sy'n cynrychioli tua 10% o gyfanswm gwariant y ffrwd arloesedd. Ar draws y digwyddiadau a'r cyfleoedd hyfforddi drwy Media Cymru yn ymwneud â'r Golofn Deg, sydd, ym mis Hydref 2024, wedi cyrraedd tua 390 o unigolion.

Astudiaeth achos: Sut mae Media Cymru yn Gwneud y Sector yn decach

Yn 2024, cynhaliodd Prifysgol De Cymru ei Huwchgynhadledd Dyfodol Hygyrch gyntaf, gyda chefnogaeth Media Cymru a Cymru Greadigol. Datgelodd data 2021 fod 21.1% o bobl yng Nghymru yn anabl, ond bod canran llawer llai yn gweithio yn y diwydiant ffilm a theledu, gyda dim ond 4.5% yn dal swyddi uwch. Aeth yr Uwchgynhadledd i'r afael â'r mater drwy baneli, sgysiau, dosbarthiadau meistr, sesiynau rhwydweithio, a stondinau arddangoswyr, gan amlinellu camau ar gyfer sector sgrin fwy cynhwysol yng Nghymru.

⁶⁴ Cyfrifwyd hyn gan ddefnyddio data o gyfran o 15.2% o weithwyr nad ydynt yn wyn yn y diwydiannau creadigol yn y DU yn gyffredinol yn 2022. Daw'r data o bwynt 5.1 o'r adroddiad canlynol. Nid yw rhagdybiaethau a gymhwysir mewn perthynas â chyflogaeth lleiafrifoedd ethnig ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd yn sylweddol wahanol i weddill y DU. Bydd dadansoddiadau rhyngblethol, a thriogliadau penodol i Gymru yn cael eu datblygu a'u cynnwys mewn adroddiadau yn y dyfodol. Llywodraeth y DU (2024). Amcangyfrifon economaidd: Cyflogaeth yn y sectorau DCMS, Ionawr 2022 i Ragfyr 2022. Wedi ei gasglu o <https://www.gov.uk/government/statistics/economic-estimates-employment-in-dcms-sectors-and-digital-sector-january-2022-to-december-2022/economic-estimates-employment-in-the-dcms-sectors-january-2022-to-december-2022>

Roedd y digwyddiad yn cynnwys siaradwyr d / byddar, pobl anabl, a niwroamrywiol (DDN) a chyflwynodd ffilm fer brofiadau DDN talent, gan dynnu sylw at bwysigrwydd amynedd, cefnogaeth, a rôl Galluogwyr Creadigol. Roedd y prif sesiwn yn cynnwys tri siaradwr nodedig: Andria Doherty, Sara Beer, a Kaite O'Reilly, a rannodd eu profiadau yn y diwydiant ac awgrymodd ffyrdd o greu llwybrau teg a hygyrch ar gyfer talent DDN. Lansiodd yr Uwchgynhadledd hefyd Adroddiad Cyflymydd Cynhwysiant Media Cymru a ariennir gan Media Cymru Gritty Talent, gyda'r nod o feithrin amgylchedd cynhwysol ar draws deg cwmni cynhyrchu yng Nghymru. Datgelodd yr adroddiad mai dim ond 32% o ymatebwyr yr arolwg oedd yn teimlo bod eu gweithle yn gynhwysol a gofynnwyd llai na hanner am eu hanghenion mynediad. Daeth yn amlwg bod yn rhaid i'r diwydiant hyrwyddo ei hun fel opsiwn gyrfw hyfyw a blaenoriaethu amrywiaeth mewn rolau arweinyddiaeth.

Roedd y digwyddiad yn gyfle i gynnull talent DDN gydag arweinwyr diwydiant a sector, gan danlinellu pwysigrwydd cynghreiriaeth, gwell dyrchafiad o'r cynllun Mynediad at Waith, dylunio cynhwysol a chyflwyno arferion newydd arloesol fel defnyddio rhith-gynhyrchu a thempledi sgript hawdd eu defnyddio ar gyfer awduron niwroamrywiol. Nododd yr Uwchgynhadledd gyfres o bryderon parhaus fel cyllid, yr angen am hyfforddiant pellach, a dod o hyd i dalent DDN. Nod cysylltiadau a wnaed yn ystod y digwyddiad oedd meithrin cydweithrediadau yn y dyfodol ac yn dilyn yr uwchgynhadledd, lanswyd hyfforddiant newydd i bobl greadigol yn y sector gan PDC drwy'r project Mynediad Teledu i wella hygyrchedd yn y sector a'i wneud yn fwy cynhwysol

Uwchgynhadledd Dyfodol Hygyrch – Cefnogi talent B / byddar, anabl a niwroamrywiol yn y sector sgrin

3.4 Byd-Eang

Nod y Gonglfaen Strategol Fyd-eang yw codi proffil Prifddinas-Ranbarth Caerdydd fel canolbwynt byd-eang ar gyfer cynhyrchu cyfryngau, gan adeiladu perthynas hirdymor strategol â phartneriaid a chlystyrau rhyngwladol allweddol i yrru cysylltiadau, cydweithrediadau ac yn y pen draw cynyddu allforion cynhyrchion a gwasanaethau yn y sector.

Data sylfaenol a heriau allweddol ar gyfer y Gonglfaen Fyd-eang

Mae'r diwydiant sgrin yn wynebu heriau sylweddol mewn marchnad gystadleuol fyd-eang, gyda'r galw cynyddol am dalent a sgiliau yn dod o dramor. Mae'r gystadleuaeth hon yn cael ei dwysáu ymhellach gan gostau cynhyrchu cynyddol yn y DU.⁶⁵ Yn y cyfamser, rhagwelir y bydd refeniw byd-eang ym marchnad y cyfryngau yn cyrraedd UD \$ 1.592 triliwn erbyn 2024, gan danlinellu graddfa potensial twf y diwydiant.⁶⁶ Ar ôl i'r DU ddewis gadael yr UE yn 2016, daeth y Cytundeb Ymadael i rym yn swyddogol yn gynnar yn 2020.⁶⁷ Ers y cyhoeddiad hwn, mae ystod eang o sectorau wedi cael eu heffeithio'n sylweddol gan y newid polisi a'r rheoliadau gweithio. Yn y diwydiant cyfryngau ac adloniant, mae darlledwyr a'r sector ehangach wedi wynebu heriau, gan gynnwys newidiadau i drwyddedu tiriogaethol, gofynion mewnffudo a fisa ar gyfer gweithwyr, symudedd talent, mynediad data a hawlfraint a nodau masnach.⁶⁸

Mae Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn wynebu cystadleuaeth gan gwmnïau byd-eang integredig iawn sydd â mwy o allu i fuddsoddi mewn RD&I mewn sector cyfryngau digidol sy'n symud yn gyflym. Canfu adroddiad Arolwg Diwydiant Cymru Greadigol yn 2023 fod 22% o'r ymatebwyr wedi nodi cystadleuaeth gan gwmnïau eraill fel ffactor allweddol gan gyfrannu at heriau recriwtio yn eu busnes.⁶⁹ Mae Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn wynebu cystadleuaeth gan gwmnïau byd-eang integredig iawn sydd â mwy o allu i fuddsoddi mewn RD&I mewn sector cyfryngau digidol sy'n symud yn gyflym. Canfu adroddiad Arolwg Diwydiant Cymru Greadigol yn 2023 fod 22% o'r ymatebwyr wedi nodi cystadleuaeth gan gwmnïau eraill fel ffactor allweddol gan gyfrannu at heriau recriwtio yn eu busnes.⁷⁰ Yn seiliedig ar hyn, fe wnaethon ni nodi'r heriau allweddol canlynol i Faen Byd-eang Media Cymru::

- **Diffyg cydnabyddiaeth a gweledd byd-eang:** Er gwaethaf ei alluoedd cynyddol, mae clwstwr cyfryngau Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn wynebu heriau wrth sefydlu enw da byd-eang fel canolbwynt cyfryngau.
- **Rhwysterau rheoleiddiol a gweithredol ôl-Brexit:** Mae gan newidiadau mewn gofynion trwyddedu tiriogaethol, mewnffudo a fisa, ynghyd â rheoliadau hawlfraint a mynediad data sy'n esblygu, gydweithredu a symudedd rhyngwladol cymhleth yn sector y cyfryngau.

⁶⁵ Pwyllgor Cyfathrebu a Digidol. (2022–2023). *License to change: BBC Future funding* (Adroddiad 1af, Sesiwn 2022–23, Papur HL 44). Wedi ei gasglu o <https://publications.parliament.uk/pa/ld5803/ldselect/ldcomm/44/4402.htm>

⁶⁶ Statista. (n.d.). *Media market worldwide*. Adferwyd Tachwedd 01, 2024, o <https://www.statista.com/outlook/amo/media/worldwide>

⁶⁷ Y Comisiwn Ewropeaidd. (n.d.). *The EU-UK Withdrawal Agreement*. Adferwyd Medi 17, 2024, o https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/relations-united-kingdom/eu-uk-withdrawal-agreement_en

⁶⁸ Fitzpatrick, D., et al. (2021). *Impact of Brexit on the media, sport and entertainment industries*. Adferwyd o <https://www.dlapiper.com/en-gb/insights/publications/2021/01/impact-of-brexit-on-the-media-sport-and-entertainment-industries>

⁶⁹ Hood, S., & Strategic Research and Insight. (2024). *Adroddiad Arolwg Diwydiant Cymru Greadigol 2023*. Adferwyd o <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/statistics-and-research/2024-05/arolwg-diwydiant-cymru-greadigol-2023.pdf>

⁷⁰ Davies, H., Davies, J., & Hurford, R. (2023). *Arolwg Gweithlu Sgrin Cymru 2022. Cyfres gyhoeddi Media Cymru. Caerdydd: Media Cymru*.

Cynnydd Media Cymru hyd yma

Mae gweithgarwch byd-eang Media Cymru yn canolbwyntio ar bum maes gweithgaredd: (1) Codi proffil clwstwr cyfryngau Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn y DU ac yn rhyngwladol; (2) Datblygu presenoldeb ar gyfer cydweithredu â lleoliadau eraill sydd wedi tyfu'n glystyrau cyfryngau byd-eang neu ganmoliaethus; (3) Adeiladu perthnasoedd a rhwydweithiau (gyda diwydiant a rhanddeiliaid) sy'n galluogi cyfnewid gwybodaeth, gwybodaeth a rhannu sgiliau yn ogystal ag agor marchnadoedd a chyfleoedd newydd ar gyfer cydweithredu ar gyfer busnesau cyfryngau (a chreadigol) yng Nghymru; (4) Cynyddu twf rhwydweithiau ariannol ac economaidd traws-wladol i arwain at gyfleoedd cydweithio; (5) Alinio'n agos â mentrau polisi allweddol. Mae'r prif weithgareddau ar draws y meysydd ffocws hyn hyd yn hyn yn cynnwys:

- **Datblygu a rheoli perthynas â rhanddeiliaid:** Mae Media Cymru wedi gwneud gwaith i ddatblygu cyfres o gysylltiadau a phartneriaid rhyngwladol mewn sefydliadau, clystyrau a rhanbarthau strategol bwysig mewn lleoliadau ledled Ewrop ac yng Ngogledd America a Japan. Mae hyn wedi cynnwys datblygu a rheoli perthnasoedd ag ystod eang o randdeiliaid ar draws yr "helics pedairochrog" o ddiwydiant, y byd academaidd, polisi a chymdeithas sifil a chytuno nodau ac amcanion penodol gyda phwyntiau cyffwrdd a nodwyd.
- **Ymgysylltu â rhwydweithiau:** Mae Media Cymru yn cydweithio â rhwydweithiau dethol i alluogi cyfnewid gwybodaeth a datblygu cyfleoedd cydweithio. Un enghraifft o hyn yw partneru â Future Media Hubs, rhwydwaith (wedi'i leoli yng Ngwlad Belg ac sy'n gweithio ledled Ewrop) sy'n meithrin cydweithredu ac arloesi rhyngwladol yn sector y cyfryngau, gan alluogi cwmnïau cyfryngau Cymru i ymgysylltu â phartneriaid Ewropeaidd a chael mynediad i farchnadoedd newydd.
- **Cynnal ymweliadau ac ymwelwyr:** Mae Media Cymru wedi creu ystod o gyfleoedd i unigolion a sefydliadau sydd â phrofiad perthnasol ymweld â'r clwstwr ar deithiau sy'n dod i mewn a rhannu gwybodaeth/cyfnewid preswyliaid. Mae'r gwaith hwn wedi darparu cyfleoedd i ymgysylltu ag arbenigedd o bob cwr o'r byd, gan alluogi datblygu gwybodaeth, sgiliau a syniadau newydd i gefnogi'r gweithgaredd arloesi yng Nghymru Mae'r rhaglen Arloeswyr Preswyl wedi bod yn rhan boblogaidd o'r gwaith hwn a fydd yn parhau tan 2026.
- **Cynadleddau a Dirprwyaethau Rhyngwladol:** Mae Media Cymru wedi hwyluso presenoldeb mewn ystod o ddigwyddiadau amlwg gan gynnwys Gŵyl Deledu Iwerddon (Galway), Systemau Integredig Ewrop ISE (Barcelona), SXSW (Austin, USA), gweithdai gyda Chlwstwr Cyfryngau Norwy yng Nghaerdydd a Bergen a Fforwm Creadigrwydd y Byd (Bilbao). Yn ogystal, mae wedi datblygu partneriaethau ag endidau a chlystyrau byd-eang i alluogi teithiau masnach pwrpasol fel ymweliad dirprwyaeth â Los Angeles yn 2023 a gweithgaredd partneriaeth parhaus gyda'r gorfforaeth cyfryngau byd-eang NBC Universal.
- **Bespoke funds for global engagement:** Mewn cydweithrediad ag S4C a Grand Scheme Media, lansiodd Media Cymru y Gronfa Fformatau Byd-eang yn gynnar yn 2024, gan ddarparu £10,000 mewn cyllid Ymchwil a Datblygu i naw cwmni cynhyrchu. Mae'r fenter yn cynnwys rhaglen hyfforddi arbenigol sy'n canolbwyntio ar greu, ariannu, pecynnu a gwerthu fformatau byd-eang sy'n apelio at gynulleidfaedd rhyngwladol.

Ar lefel rhaglen SIPP mae Media Cymru yn anelu at gyflawni yn erbyn un DPA, sy'n cyd-fynd â'i Golofn Strategol Fyd-eang sef twf allforion sector Prifddinas-Ranbarth Caerdydd ac sydd i'w weld yn Nhabl 3.4. Efallai na fydd Media Cymru yn gallu dylanwadu'n uniongyrchol ar lefelau allforio yn y sector ond byddant yn

gallu cefnogi busnesau a gweithwyr llawrydd i feithrin perthnasoedd rhyngwladol allweddol a datblygu gallu y gellir manteisio arno yn y tymor hir tuag at greu ac ehangu piblinell allforio.

O fis Hydref 2024, rhagorwyd yn sylweddol ar y DPA ar gyfer twf allforio (70%) ac felly efallai y bydd lle i gyflwyno targed ymestyn ar gyfer y mesur hwn yn y dyfodol. Mae llawer o weithgarwch y rhaglen yn erbyn y dangosydd hwn wedi bod ar lefel strategol hyd yn hyn, gyda staff uwch yn defnyddio teithiau masnach a chynadleddau mawr i sefydlu perthnasoedd â phartneriaid byd-eang (gyda 19 hyd yn hyn).

Tabl 3.4 - Alinio DPA gyda'r Gonglfaen Strategol Byd-eang

	Targed	Gwir (Q11)	% Cynnydd
DPA Byd-eang ar draws y sector (sector cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd)			
DPA4. Twf allforio: Twf allforion (cynhyrchion a gwasanaethau) sector y cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd	£17,000,000	£28,947,000	170%
Rhaglenni DPA a dangosyddion byd-eang			
Sylw rhyngwladol gan y wasg	-	20	-
Nifer y cynadleddau rhyngwladol a fynychwyd	-	19	-

Mae gan Media Cymru ddangosydd ar waith i ddal ei effaith uniongyrchol fel Consortiwm i adeiladu cynrychiolaeth ryngwladol fel canolbwynt cyfryngau byd-eang, sy'n canolbwyntio ar sylw rhyngwladol i'r wasg. Mae'r dangosydd hwn yn mesur pa mor aml y dyfynnir Media Cymru yn y wasg ryngwladol fel dirprwy ar gyfer mesur yr ymwybyddiaeth gynyddol y mae Media Cymru yn gyrru'n fyd-eang o Brifddinas-Ranbarth Caerdydd fel canolbwynt cyfryngau byd-eang. Mae ymgysylltiad y wasg a'r cyfryngau Media Cymru wedi gweld cynnydd cyson mewn darllediadau newyddion ledled y DU, Ewropeaidd a rhyngwladol mewn masnach/sector ariannol, digidol a busnes, yn ogystal â chyhoeddiadau ffilm arbenigol sy'n canolbwyntio ar y cyfryngau ers blwyddyn sylfaenol 2021-22. Mae'r ddarpariaeth fel arfer wedi canolbwyntio ar argaeledd cyllid, partneriaethau a mentrau sy'n seiliedig ar arloesi gyda darlledwyr a thwf Prifddinas-Ranbarth Caerdydd fel cyrchfan ar gyfer cynhyrchu ffilm a theledu. Mae rhywfaint o Wasg Ryngwladol nodedig ar Media Cymru wedi'i chynnwys yn Nhabl 3.5 isod.

Tabl 3.5 – Sylw yn y Wasg Rhyngwladol Nodedig Media Cymru

Blwyddyn	Lleoliad	Sianel Cyfryngau	Teitl
2021-22	UDA	FinChannel	“£127 Million of R&D Funding will Boost UK Economic Growth”
	DU/Ewrop	Canolfan Cyfryngau'r BBC	“£50m Wales collaboration for global TV, film and media hub”
	Ewrop	TVB Europe	“Wales launches £50 million hub for TV and film innovation”
2022-23	DU/Rhyngwladol	Screen International / Screen Daily	“UK’s Great Point Media invests in £6m Welsh virtual production hub (exclusive)”

	DU/Ewrop	British Cinematographer	"Media Cymru Innovation Pipeline makes £10,000 available to creators in Wales"
2023-24	DU/Rhyngwladol	Little Black Book	"Final Pixel Academy Partners with Media Cymru to Deliver Expert Virtual Production Training"
		The Guardian	"It's £2m ploughed into Cardiff': how Doctor Who boosted the Welsh economy"
2024-25	Rhyngwladol	World Screen	"S4C & Media Cymru Select Winners of Formats Development Funding"
			"S4C & Media Cymru Execs Discuss Format Development Scheme"
			"S4C & Media Cymru Align for Research Project"
		Real Screen	"Extra: Fremantle UK announces promotions at Thames, Naked; S4C names format fund grantees"
		GamesIndustry.biz	"Esports Wales receives £50,000 in funding"
		The Location Guide	"Fivefold studios brings virtual production to Wales"
	UDA/Rhyngwladol	Señal News	"S4C and Media Cymru join forces for a new digital project"
	Ewrop/Rhyngwladol	RXTX.info	"S4C launches project to safeguard broadcaster's future"
	DU/Rhyngwladol	The Guardian	"A fertile time': Bafta Cymru honours golden age of film and TV production in Wales"
	DU/Ewrop	British Cinematographer	"Media Cymru and Ffilm Cymru Wales launch new Development Fund"
			"UK's creative industries can go from strength to strength"
	Ewrop	SVG Europe	"Paris 2024: Channel 4 opens new fully accessible remote production facility in Wales ahead of the Paralympics"
TVB Europe		"Opinion: Paralympic broadcast innovations pave the way for further, fairer growth"	

**Gwerthusiad o'r
ysgogiadau hyd
yn hyn**

4

4.1 Cyllid Arloesi

Mae cyllid arloesi yn gonglfaen i ymdrechion Media Cymru i drawsnewid Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn ganolbwynt byd-eang ar gyfer y cyfryngau. Trwy ddarparu cymorth ariannol wedi'i dargedu i weithwyr llawrydd, busnesau bach a chanolig a phrosiectau Consortiwm mwy, nod Media Cymru yw gyrru RD&I ar draws sector y cyfryngau. Mae'r cyllid yn mynd i'r afael â rhwystrau hanfodol fel adnoddau cyfyngedig a risgiau uchel sy'n gysylltiedig â datblygu syniadau, technolegau a modelau busnes newydd.

Data gwaelodlin a heriau allweddol ar gyfer ysgogiad Cyllid Arloesi

Mae newid technolegol yn cyflwyno cyfleoedd a heriau i'r sector creadigol. Amlygodd adroddiad sector cyfryngau Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn 2021 rôl technolegau sy'n dod i'r amlwg fel deallusrwydd artificial (AI), rhith-reality (VR), a realiti estynedig (AR) wrth ysgogi twf.⁷¹ Mae'r adroddiad yn nodi bod gan gefnogi arloesedd yn y meysydd hyn botensial sylweddol ar gyfer ysgogi twf economaidd. Mae anogaeth Llywodraeth y DU o arloesi technegol drwy gymhellion treth yn cefnogi'r twf hwn ymhellach.⁷² Fodd bynnag, mae technolegau newydd hefyd yn cyflwyno heriau. Er enghraifft, mae rhai arbenigwyr yn awgrymu y gallai gynnwys "cynnwys bron yn ddiderfyn" a gynhyrchir gan AI, nad yw o ansawdd uchel o bosibl ond a fyddai ar gael yn eang ac yn rhad ac am ddim.⁷³ Mae hyn yn codi pryderon am yr effaith bosibl ar grewyr dynol. Roedd pwysigrwydd rheoli'r defnydd o offer AI a chynnwys a gynhyrchir gan AI, yn enwedig i amddiffyn hawliau crëwyr ac iawndal teg, yn fater canolog yn streic awduron Hollywood 2023.⁷⁴

Mae Cymru'n dangos tanwariant sylweddol ar ymchwil a datblygu o'i gymharu â'i chyfran o'r boblogaeth; gydag adroddiadau yn dangos, gyda 5% o boblogaeth y DU, mai dim ond 2% o gyfanswm buddsoddiad Ymchwil a Datblygu y DU a wariodd Cymru, ochr yn ochr â rhai o'r lefelau isaf o gyflogaeth Ymchwil a Datblygu o'i gymharu â rhanbarthau eraill yn y DU.⁷⁵ Er bod hwn yn fater parhaus ar draws y sector preifat yng Nghymru, mae gan y wlad hefyd un o'r lefelau rhanbarthol y pen isaf o wariant Ymchwil a Datblygu yn y trydydd sector a'r sector cyhoeddus.⁷⁷ Er i Lywodraeth flaenorol y DU osod targed o 2.4% o CMC i'w wario ar Ymchwil a Datblygu erbyn 2027, buddsoddiad mewn arloesi yn y DU sydd y tu ôl i brif gystadleuwyr y DU.⁷⁸ Mae'r gefnogaeth i Ymchwil a Datblygu wedi bod yn anoddach cael gafael arno ers i reolau newid ar gredydau treth Ymchwil a Datblygu, ac mae ymchwil diweddar yn dangos mai dim ond 40% o fusnesau

---

⁷¹ Fodor, M. M., Komorowski, M., & Lewis, J. (2024). *Deall Diwydiant: Sector y cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd yn 2021*. Caerdydd: Media Cymru. Adferwyd o <https://indd.adobe.com/view/0b5ae0e2-3b4c-456a-9a06-8906ff21b26b>

⁷² UK Government. (n.d.). *Claiming research and development tax reliefs: Guidance*. Adferwyd Tachwedd 17, 2024, o <https://www.gov.uk/guidance/corporation-tax-research-and-development-rd-relief>

⁷³ Communications and Digital Committee. (2023, Ionawr). *At risk: Our creative future* (Ail Adroddiad, Sesiwn 2022–23, HL Paper 125). Adferwyd o <https://publications.parliament.uk/pa/ld5803/ldselect/ldcomm/125/12502.htm>

⁷⁴ PwC. (2024, Gorffennaf 16). *Insights and perspectives: Business model reinvention outlook*. Adferwyd o <https://www.pwc.com/gx/en/issues/business-model-reinvention/outlook/insights-and-perspectives.html>

⁷⁵ Senedd Research. (2021). *Research and innovation in Wales: Research briefing*. Adferwyd o <https://senedd.wales/media/qrbg4st/21-11-research-and-innovation-in-wales-2021-eng-web.pdf>

⁷⁶ Henley, A. (2021). *Wales' productivity challenge: Exploring the issues* (Productivity Insights Paper No. 007). The Productivity Institute.

⁷⁷ Jones, R., & Forth, T. (2020). *The missing £4 billion: Making RD&I work for the whole UK*. Adferwyd o https://media.nesta.org.uk/documents/The_Missing_4_Billion_Making_RD_work_for_the_whole_UK_v4.pdf

⁷⁸ UNESCO-UIS. (2020). *UNESCO Institute for Statistics (UIS) database*.

cyfryngau yn y DU oedd wedi cyflwyno hawliadau credyd treth Ymchwil a Datblygu yn ystod 2023.⁷⁹ Yn seiliedig ar asesiad gwaelodlin, mae'r heriau allweddol canlynol wedi'u nodi:

- **Dealltwriaeth gyfyngedig o ymchwil a datblygu yn sector y cyfryngau:** Mae diffyg ymwybyddiaeth ac arbenigedd o hyd ym maes ymchwil a datblygu ar draws sector cyfryngau P-RC sy'n rhwystro gallu busnesau i gymryd rhan mewn arloesi ac elwa ohono, gan gyfyngu ar eu mantais gystadleuol mewn marchnad fyd-eang sy'n datblygu'n gyflym.
- **Buddsoddiad annigonol mewn Ymchwil a Datblygu:** mae Cymru'n tanberfformio'n gyson mewn gwariant Ymchwil a Datblygu o'i gymharu â'i chyfran o'r boblogaeth. Mae hyn yn arbennig o wir am sector y cyfryngau. Mae'r tanfuddsoddi hwn yn rhwystr sylweddol i ddatblygiadau technolegol a thwf economaidd o fewn sector y cyfryngau.
- **Heriau wrth fabwysiadu a datblygu technolegau newydd:** Mae technolegau sy'n dod i'r amlwg fel AI, VR, ac AR yn cynnig cyfleoedd ond hefyd yn peri risgiau. Rhaid i'r sector lywio'r heriau hyn wrth feithrin arloesedd.

Cynnydd Media Cymru hyd yma

Nod Media Cymru yw mynd i'r afael â newidiadau a heriau technolegol sylweddol yn sector y cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd. Nod ei ymyriadau strategol yw datblygu seilwaith sy'n canolbwyntio ar y dyfodol a gwella galluoedd RD&I i sicrhau y gall sector cyfryngau'r rhanbarth ffynnu mewn tirwedd ddigidol sy'n esblygu'n gyflym. Mae Media Cymru wedi darparu cyllid arloesi drwy ei bartneriaeth graidd R&D projectau (gydag aelodau'r consortiwm, a ddisgrifir yn y WPs uchod) a thrwy ei Ffrwd Arloesedd.

- **Ffrwd Arloesedd Media Cymru:** Mae'r Ffrwd Arloesedd yn gyfres o rowndiau cyllido wedi'u targedu a chyfleoedd hyfforddi sydd wedi'u cynllunio i ddatblygu cwmnïau ac unigolion yn sector y cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd ac ar draws Cymru. Y nod yw cynyddu eu gallu i gyflawni RD&I ystyrlon. Gall hyn fod o gyllid RD&I hadau cam cynnar hyd at gynyddu gweithgarwch, i arwain at fwy o syniadau, amrywiaeth a thwf i'r diwydiant. Mae'r biblinell wedi'i chynllunio i fod mor gynhwysol â phosibl, gyda chyfres fesul cam o gylchoedd ariannu sy'n galluogi microfusnesau a gweithwyr llawrydd i ymuno â'r biblinell yn gynnar, fel y gallent gystadlu am rowndiau cyllido diweddarach. Ar wahanol gamau o'r biblinell, mae cwmnïau ac unigolion yn cael eu cefnogi gan bartneriaid Media Cymru - ymgynghoriaeth dylunio a chyfleuster ymchwil cymhwysol PDR a Sefydliad Alacrity. Mae PDR yn darparu hyfforddiant mewn Dylunio sy'n Canolbwyntio ar y Defnyddiwr i brojectau a ariennir i'w cefnogi ar eu taith arloesi, tra bod Alacrity yn darparu arbenigedd datblygu busnes a masnacheiddio. Mae pob rownd ariannu yn alwad agored, lle mae ymgeiswyr yn gwneud cais drwy wefan Media Cymru, gyda chymorth digwyddiadau lansio a gweminarau briffio ar-lein.

Mae'r rowndiau cyllido agored sydd ar gael yn cynnwys (mewn trefn gronolegol): cwrs pum niwrnod Arloesi ar gyfer Creadigolion i gefnogi unigolion sy'n ystyried dechrau busnes neu ddatblygu cynnig cyllid RD&I cyntaf; gweithdy Lab Syniadau tridiau wedi'i anelu at y rhai sydd â mwy o brofiad yn gweithio yn sector y cyfryngau; Cyllid sbarduno hyd at £10,000 i ddatblygu syniadau ar gyfer cynhyrchion a gwasanaethau newydd yn sector y cyfryngau; Cyllid Datblygu hyd at £50,000 i fusnesau ddatblygu projectau RD&I sy'n dangos potensial clir ar gyfer cynnyrch neu wasanaeth

---

⁷⁹ RSM. (2024). *A spotlight on innovation reliefs for the media industry*. Adferwyd o <https://www.rsmuk.com/insights/media-industry-outlook-2024/a-spotlight-on-innovation-reliefs-for-the-media-industry>

diriaethol yn sector y cyfryngau; Cyllid Graddfa i Fyny o hyd at £250,000 ar gyfer projectau o raddfa sylweddol ac uchelgais sydd â'r potensial i drawsnewid sector y cyfryngau a sicrhau effaith ryngwladol.

Mae Media Cymru hefyd wedi gweithio gyda'u partneriaid Consortiwm i ddarparu cyfres o gyfleoedd cyllido ychwanegol wrth ymyl y ffrwd arloesedd i'r sector. Mae'r projectau RD&I a ariennir trwy'r galwadau targedig hyn wedi canolbwyntio ar ystod o themâu, gan gynnwys fformatau hinsawdd a theledu:

- **Cronfa Gwyrddio'r Sgrin:** Gweler mwy yn yr Adran ar y Golofn Werdd.
- **Cronfa Straeon Hinsawdd:** Gweler mwy yn yr Adran ar y Golofn Werdd.
- **Cronfa Arloesi Cynnwys y BBC – rownd 1:** Partneriaeth rhwng Media Cymru a BBC Cymru Wales, gan ddarparu cyllid o £50,000 ar gyfer dau broiect i archwilio ffyrdd arloesol o gynhyrchu cynnwys ffeithiol neu chwaraeon – boed yn fformatau, dulliau creu newydd neu'n fodd o gyflwyno.
- **Cronfa Fformatau Byd-eang:** Gweler mwy yn yr Adran ar y Golofn Fyd-eang.

Fel y dangosir yn Nhabl 4.1, ar lefel rhaglen SIPF mae Media Cymru yn anelu at gyflawni yn erbyn sector y cyfryngau DPA ar dwf mewn gwariant Ymchwil a Datblygu fesul cwmni yn sector y cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd (yn seiliedig ar amcangyfrifon o ddata arolwg gan dybio twf ar gyfradd twf trosiant wedi'i dargedu fesul rhaglen). Ar ben hynny, rydym yn adrodd ar nifer y projectau a gefnogir ar draws ein ffrydiau ariannu amrywiol.

Tabl 4.1 – Aliniad DPA gyda'r Ysgogiad Ariannu Arloesi

	Targed	Gwir (Q11)	% Cynnydd
DPA Cyllid Arloesi ar draws y sector (sector cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd)			
DPA9. Gwariant Ymchwil a Datblygu: Twf mewn gwariant Ymchwil a Datblygu fesul cwmni yn y sector AV ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd	£12,700	£7,084	56%
DPA Cyllid Arloesi Rhaglen a Dangosyddion			
DPA13. Nifer y projectau arloesi a ariennir: Gwobrau cystadleuaeth ariannu eilaidd	100	79	79%
Nifer y projectau a ariennir yn			
Arloesi ar gyfer Creadigolion		27	
Labordi Syniadau		34	
Cronfa Sbarduno (dwy rownd ariannu hyd yn hyn)		35	
Cronfa Datblygu (un rownd ariannu hyd yma)		24	
Cronfa Cynyddu (un rownd ariannu hyd yn hyn)		1	

Astudiaeth achos: Sut mae Media Cymru yn ariannu RD&I

Mae Dark Arts yn asiantaeth ar flaen y gad o ran gwasanaethau cynulleidfa ar gyfer artistiaid eiconig sydd â chatalogau cerddoriaeth o bwysigrwydd diwylliannol. Y llynedd, dechreuon nhw broiect i archwilio'r heriau y mae ochr gatalog y busnes cerddoriaeth yn eu hwynebu. Gyda'r rhyngwrwyd yn esblygu, mae artistiaid yn wynebu'r her o sicrhau bod eu IP yn cael y wybodaeth ddiweddaraf am dechnolegau, tueddiadau a safonau a fformatau modern. Gyda'r Gwiriad Iechyd Digiol Uwch, mae'r Celfyddydau Tywyll yn sicrhau bod olion traed digidol eu

cleientiaid yn gystadleuol yn fyd-eang. "Mae arloesi yn hanfodol i'r sector creadigol yng Nghymru" - Joe Howden, Dark Arts

4.2 Cryfhau'r Gymuned

Nod Media Cymru yw cryfhau cymuned y cyfryngau yng Nghymru drwy amrywiaeth o weithgareddau gan gynnwys cynyddu cydweithio yn y sector drwy gyfleoedd ymgysylltu a datblygu rhwydweithiau, i ddatblygu swyddi medrus a chreu'r amodau i fusnesau newydd arloesol ddechrau a graddio trwy ecosystem y cyfryngau.

Data gwaelodlin a heriau allweddol i'r gymuned Cryfhau ysgogiad

Nododd Arolwg Diwydiant Cymru Greadigol 2023 fod 69% o weithwyr llawrydd yn ei chael hi'n anodd dod o hyd i swyddi yn y sector, a bod angen mwy o welededd o gyfleon y sector a hybu gweithgareddau rhwydwaith yn fwy.⁸⁰ Amlygodd yr arolwg hwn hefyd mai un o'r heriau o ran cadw staff oedd pobl yn symud i ffwrdd o Gymru. Yn draddodiadol, bu pryderon am golli sgiliau o Gymru, wrth i fyfyrwyr graddedig adael am gyflogaeth mewn mannau eraill. Mae ymwybyddiaeth o gyfleoedd a llwybrau gyrfa yn sector y cyfryngau hefyd wedi cael sylw fel rhai pwysig i ddarparu gweithlu gweithgar a chadw talent.⁸¹ Yn yr arolwg gwaelodlin o sector y cyfryngau a gynhaliwyd gan Media Cymru, dywedodd 38% o'r ymatebwyr fod diffyg partneriaid cydweithio wedi cael effaith bwysig neu bwysig iawn ar eu gweithgareddau arloesi busnes. Mae Media Cymru felly wedi nodi'r heriau allweddol canlynol:

- **Cadw talent yng Nghymru:** Er gwaethaf nifer uchel o raddedigion mewn cyrsiau israddedig ac ôl-raddedig sy'n gysylltiedig â sector y cyfryngau, mae wedi bod yn heriol cadw staff medrus yn sector y cyfryngau yng Nghymru, oherwydd cystadleuaeth o rannau eraill o'r DU a thramor.
- **Gwybodaeth am y cyfleoedd ar gyfer arloesi yn sector y cyfryngau:** Mae diffyg gwybodaeth am gyfleoedd ar gyfer swyddi, arloesedd, sgiliau neu gyllid wedi'i grybwyll fel her i weithwyr llawrydd a gweithwyr eraill y sector cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd.
- **Cydnabod achosion llwyddiannus yng Nghymru:** Mae'r diffyg cydnabyddiaeth o'r sector cyfryngau ffyniannus ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd yn atal posibiliadau gyrfa a'r siawns o dyfu yn y sector. Mae hyn hefyd yn rhwystro cydweithio, oherwydd nid yw partneriaid yng Nghymru yn cael eu ceisio'n naturiol gan gwmnïau mewn mannau eraill.

Cynnydd Media Cymru hyd yma

Mae gweithgareddau Media Cymru sydd wedi mynd i'r afael â'r heriau hyn yn cynnwys:

- **Digwyddiadau rhwydweithio:** Cyflwynir digwyddiadau trwy weithgareddau partner y Consortiwm gan gynnwys hyfforddiant sgiliau PDC, a digwyddiadau Mannau Arloesi, Gwyrddio'r Sgrin ac Arloeswyr Preswyl.
- **Mannau Arloesedd:** Mae partneriaeth Media Cymru gyda TownSq, gyda chefnogaeth SHWSH, ar Fannau Arloesi, wedi cyfrannu at adeiladu cymuned trwy ddarparu lleoedd a digwyddiadau i gysylltu gweithwyr llawrydd a busnesau bach sy'n gweithio yn y sector. Yn ystod y ddwy flynedd gyntaf mae Mannau Arloesi wedi cynnal 35 o weithdai a digwyddiadau, gyda 780 o bobl yn elwa o gyfranogi,

⁸⁰ Hood, S., & Strategic Research and Insight. (2024). *Adroddiad Arolwg Diwydiant Cymru Greadigol 2023*. Adferwyd o <https://www.gov.wales/sites/default/files/statistics-and-research/2024-05/creative-wales-industry-survey-2023.pdf>

⁸¹ Ymchwil y Senedd. (2024). *Diwydiannau creadigol yng Nghymru: Cyd-destun polisi a materion allweddol* (CR-LD16090). Adferwyd o <https://senedd.cymru/media/x3qh5cpk/cr-ld16090-w.pdf>

creu rhwydweithiau a dod yn ymwybodol o'r tueddiadau presennol mewn technoleg, sgiliau a galw. Ar ben hynny, mae'r digwyddiadau hyn wedi cynnwys pob un o'r 10 awdurdod lleol ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd, gan sicrhau y gall cyfranogwyr ar draws yr ardal gyfan elwa.

- Cyfryngau Cymru Cysylltiadau Cyhoeddus a gweithgareddau cyfathrebu: Mae Media Cymru hefyd wedi llwyddo i arddangos sector y cyfryngau mewn cyfryngau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol, gan ddod yn bwynt cyfeirio ar gyfer trafodaethau am y sector (gweler yr uchafbwyntiau isod). Mae Media Cymru wedi adeiladu sawl sianel gyfathrebu – cyfryngau cymdeithasol, e-gylchlythyrau, gwefan - i gyflwyno ac ennyn diddordeb y sector ym mhotensial Ymchwil a Datblygu ar gyfer arloesi a datblygu busnes.
- Ehangu ar rwydweithiau ar gyfer cydweithio: Ar raddfa ehangach, mae gweithio gyda MyWorld i ddarparu 'Uwchglwstwr' Bryste Caerdydd yn adeiladu cysylltiadau rhwng Prifddinas-Ranbarth Caerdydd ac Awdurdod Cyfun Gorllewin Lloegr (WECA). Mae'r gweithgareddau a ddarperir trwy'r ffrwd Arloeswr Preswyl wedi caniatáu i gyfranogwyr gael cefnogaeth werthfawr a derbyn cyngor ar ddatblygu arloesiadau yn y sector (gweler Colofn Fyd-eang).

Fel y dangosir yn Nhabl 4.2 isod, ar lefel rhaglen SIPF mae Media Cymru yn adrodd ar gyfraddau cadw myfyrwyr er mwyn myfyrio ar gryfder cymuned y sector cyfryngau lleol. Gan fod hyn yn adlewyrchu cyfraddau cadw cyffredinol myfyrwyr Cymru yn unig, gellid diweddarau adroddiadau yn y dyfodol i adlewyrchu cryfder y gymuned yn well. At hynny, adroddir bod DPAAu ynghylch mynychwyr digwyddiadau yn dangos cyrhaeddiad ymgysylltu cymunedol Media Cymru.

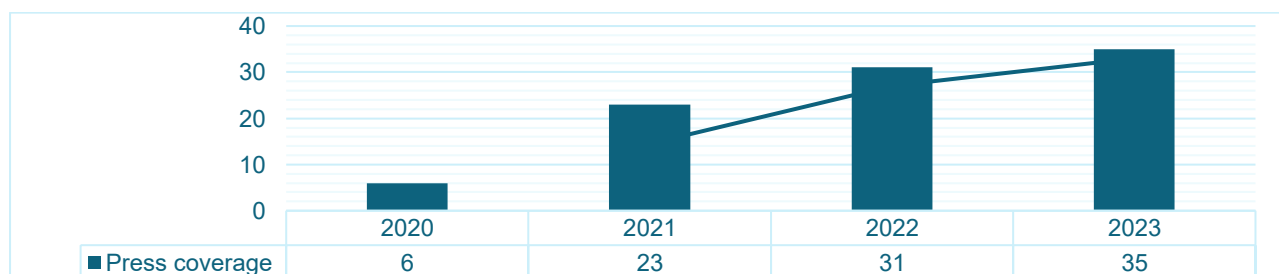
Tabl 4.2 - Aliniad DPA â'r Ysgogiad Cryfhau Cymuned

	Targed	Gwir (Q11)	% Cynnydd
DPA Cryfhau'r Gymuned ar draws y sector (sector cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd)			
DPA7. Cyfraddau cadw myfyrwyr: Cynyddu cyfraddau cadw myfyrwyr yn y sector cyfryngau lleol ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd	15.0%	23.8%	150%
DPAAu Rhaglen Cryfhau Cymuned a Dangosyddion			
DPA11 Cynyddu'r wybodaeth yn sector y cyfryngau yn y CCR: Mynychwyr mewn digwyddiadau / cynadleddau agored	2,500	1,701	68%

Er nad yw data sy'n ymwneud â chadw myfyrwyr ar gyrsiau cyfryngau ar gael ar hyn o bryd, mae data ar gyfer holl fyfyrwyr sy'n hanu o Gymru sy'n mynychu sefydliadau addysg uwch yng Nghymru ac sy'n dechrau mewn cyflogaeth yng Nghymru yn dangos cynnydd o 23.76%; Rhagori ar y targed lefel rhaglen o 15%. Mae'n anodd, wrth gwrs, gwybod sut mae'r cynnydd hwn yn cael ei adlewyrchu yn y sectorau cyfryngau a chreadigol, ond mae ystod o fentrau hyfforddiant, cefnogaeth ac adeiladu cymunedol Media Cymru sydd wedi'u hanelu at raddedigion diweddar (neu gan gynnwys) graddedigion diweddar – megis Arloesi ar gyfer Creadigolion – wedi annog cadw talent. Hyd yn hyn mae dros 1,700 o fynychwyr yn y gwahanol ddigwyddiadau a chynadleddau a drefnwyd gan Media Cymru wedi cael eu cofrestru. Ar ben hynny, mae'r tîm wedi llwyddo i godi proffil Media Cymru a'r sector cyfryngau lleol drwy sylw i'r wasg sydd wedi cynyddu'n raddol drwy gydol y rhaglen (Ffigur 4.1). Mae uchafbwyntiau'r sylw i'r wasg yn cynnwys:

- Erthygl yn y Guardian am effaith Doctor Who yn sector cyfryngau Cymru yn dyfynnu adroddiad a ddatblygwyd gan Media Cymru.⁸²
- Adroddiad tri munud BBC Wales Today ar gynllun peilot Bargen Newydd Sgrin BAFTA Albert yng Nghymru lle mae Justin Lewis, Cyfarwyddwr Media Cymru, yn tynnu sylw at ddiddordeb stiwdios Hollywood ar gyfer ffilmio yng Nghymru os oedd yn lle hawdd i ymgymryd â ffilmio carbon-niwtral.⁸³
- Erthygl yn y Guardian ar BAFTA Cymru yn dyfynnu Dirprwy Gyfarwyddwr Media Cymru, Sara Pepper, ac yn tynnu sylw at wybodaeth o'n hadroddiadau sy'n dangos y datblygiadau yng Nghaerdydd a safbwynt 'Uwchglwstwr' gyda Bryste.⁸⁴
- Cyfweiliad The Sharp End (ITV Wales) gyda'r Athro Marlen Komorowski, Uwch Gymrawd Ymchwil gyda Media Cymru ar ddyfodol newyddiaduraeth i Gymru yn seiliedig ar yr ymchwil a wnaed ar gyfer yr adroddiad ar gyfer Cymru ac ar gyfer Cymru – Tuag at Ddyfodol Cynaliadwy ar gyfer Newyddiaduraeth Budd y Cyhoedd.⁸⁵

Ffigur 4.1 – Sylw i Media Cymru yn y Wasg

Mae gan dîm cyfathrebu Media Cymru nifer o sianeli sy'n eiddo iddynt lle maen nhw'n cynnal gweithgarwch marchnata ac ymgysylltu â chyfathrebu. Nod y rhain yw cyfleu llwyddiannau projectau, sicrhau cyfranogwyr ac ymgeiswyr mewn gweithgareddau hyfforddi ac ariannu yn ogystal ag adrodd stori arloesedd yn y cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd. Y sianeli hyn yw: cyfryngau cymdeithasol gan gynnwys X/Twitter, LinkedIn, Instagram a YouTube; gwefan Media Cymru; a chyfres o e-gylchlythyrau gan gynnwys postouts wedi'u targedu ar Innovation Pipeline, ymchwil Media Cymru ac yn Gymraeg. Mae dilyniant cyfryngau cymdeithasol Media Cymru wedi parhau i dyfu (Ffigur 4.2), gyda LinkedIn yn perfformio orau ar hyn o bryd i nifer y dilynwyr.

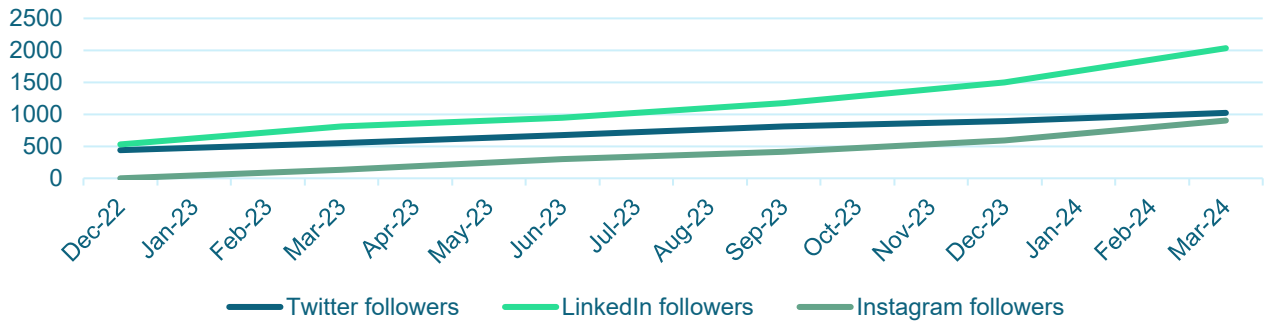
Ffigur 4.2 – Dilyniant Media Cymru ar Gyfryngau Cymdeithasol ar draws llwyfannau

⁸² Morris, S. (2023, Tachwedd 23). *£2m ploughed into Cardiff: How Doctor Who boosted Welsh economy*. *The Guardian*. Adferwyd o <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2023/nov/23/2m-ploughed-into-cardiff-how-doctor-who-boosted-welsh-economy>

⁸³ BBC. (n.d.). *[BBC Cymru Wales]*. Adferwyd o <https://www.bbc.co.uk/programmes/m001swhc>

⁸⁴ Morris, S. (2024, Hydref 19). *BAFTA Cymru celebrate golden age of film and TV production in Wales*. Adferwyd o <https://www.theguardian.com/uk-news/2024/oct/19/bafta-cymru-celebrate-golden-age-film-tv-production-wales-cardiff>

⁸⁵ ITV Cymru Wales. (n.d.) *The Sharp End*

4.3 Datblygiad Sgiliau

Nod Media Cymru yw cau'r bwloch sgiliau trwy drosoli adnoddau'r brifysgol i ddatblygu cyfleoedd hyfforddi ac addysg sy'n cael eu llywio gan arbenigedd ymchwil ac arloesi blaengar.

Data gwaelodlin a heriau allweddol ar gyfer yr ysgogiad Datblygu Sgiliau

Mae sector y cyfryngau yn wynebu heriau sylweddol sy'n gysylltiedig â datblygu sgiliau. Yn ôl Adolygiad Sgiliau BFI 2022, bydd angen 15,130 i 20,700 o weithwyr amser llawn ychwanegol ar y diwydiannau ffilm a theledu uchel yn y DU erbyn 2025.⁸⁶ Yn Lloegr, nid yw addysg cyn 16 yn paratoi'n ddigonol myfyrwyr ar gyfer gyrfaedd yn y diwydiannau creadigol⁸⁷ er bod cwricwlwm newydd Cymru (2022), ar y llaw arall, yn rhoi pwyslais ar greadigrwydd. Bu galwadau parhaus ar Lywodraeth y DU i fabwysiadu dull STEAM gyda chysiau celfyddydol a dylunio i feithrin addysg fwy cyflawn.⁸⁸ Mae adroddiad diweddar gan PEC hefyd wedi nodi bod Cymru wedi gweld gostyngiad mawr yn nifer y bobl sy'n manteisio ar bynciau creadigol,⁸⁹ gan ychwanegu at y pwysau cynyddol ar y biblinell sgiliau yn sector cyfryngau Prifddinas-Ranbarth Caerdydd.

Mae data'n dangos bod diwydiant y cyfryngau wedi cael addysg uchel - gydag 81% o'r rhai a gyflogir yn y sector sgrin yng Nghymru yn cael eu haddysgu i lefel gradd israddedig neu gyfwerth - cyfran sylweddol uwch na chyfartaledd cenedlaethol y DU o 44% ar draws pob sector.⁹⁰ Mae data'n dangos bod diwydiant y cyfryngau wedi cael addysg uchel - gydag 81% o'r rhai a gyflogir yn y sector sgrin yng Nghymru yn cael eu haddysgu i lefel gradd israddedig neu gyfwerth - cyfran sylweddol uwch na chyfartaledd cenedlaethol y DU o 44% ar draws pob sector.⁹¹ Yn seiliedig ar hyn, mae heriau allweddol yn cynnwys:

- **Yr angen am lwybrau hyfforddi strwythuredig:** Dylai hyn nid yn unig fynd i'r afael â phrinder sgiliau cyfredol ond hefyd rhagweld anghenion diwydiant yn y dyfodol, er mwyn sicrhau piblinell dalent gyson i gefnogi twf y sector.
- **Mynd i'r afael â bylchau sgiliau (technoleg) yn y sector:** Trwy ddarparu buddsoddiad mewn cyfleoedd hyfforddi ac uwchsgilio dylid cefnogi busnesau a gweithwyr llawrydd yn y sector i gadw i fyny â datblygiadau technolegol.
- **Sicrhau bod llwybrau uwchsgilio'n bodoli:** Mae darparwyr hyfforddiant yn gwasanaethu'r rolau newydd i'r diwydiant yn gymharol dda. Mae angen darpariaeth ar gyfer unigolion cyfnod canol a gyrfa sefydledig i gefnogi'r rhai sydd am symud ymlaen yn y sector ac i'r sector gadw talent, gyda ffocws penodol ar gefnogaeth i weithwyr llawrydd.

⁸⁶ British Film Institute. (2022). *BFI skills review 2022* (p. 8). Adferwyd o <https://www.bfi.org.uk/industrydata-insights/reports/bfi-skills-review-2022>

⁸⁷ Communications and Digital Committee. (2023). *At risk: Our creative future* (Ail Adroddiad, Sesiwn 2022–23, HL Paper 125). Adferwyd o <https://publications.parliament.uk/pa/ld5803/ldselect/ldcomm/125/12502.htm>

⁸⁸ Creative Industries Policy & Evidence Centre. (n.d.). *Skills, talent and diversity in the creative industries: Critical issues and evidence gaps*. Adferwyd o Fis Medi 5 2024, o https://pec.ac.uk/discussion_paper/_skills-talent-and-diversity-in-the-creative-industries-critical-issues-and-evidence-gaps/

⁸⁹ Giles, L., Carey, H., & Hickman, B. (2024). *Creative further education in the four UK nations*. Creative PEC State of the Nations Research Series. Creative Industries Policy and Evidence Centre. Adferwyd o <https://doi.org/10.5281/zenodo.12532918>

⁹⁰ Davies, H., Davies, J., & Hurford, R. (2023). *Arolwg Gweithlu Sgrin Cymru 2022. Cyfres gyhoeddi Media Cymru. Caerdydd: Media Cymru*. Adferwyd o https://media.cymru/cym/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/Arolwg-Gweithlu-Sgrin-Cymru_V2.pdf

⁹¹ Easton, E., & Beckett, B. (2021). *Freelancers in the creative industries*. Creative Industries Policy & Evidence Centre. Adferwyd o <https://pec.ac.uk/policy-briefings/freelancers-in-the-creative-industries>

Cynnydd Media Cymru hyd yma

Mae datblygu sgiliau yn hanfodol i adeiladu piblinell o dalent i wasanaethu anghenion y sector yng Nghymru. Mae Media Cymru wedi cefnogi sgiliau yn bennaf drwy WP2: Datblygu Galluedd y Dyfodol. Mae'r gweithgareddau'n cynnwys:

- **Mannau Arloesedd (Sgwâr y Dref a SHWSH):** Mae Mannau Arloesi wedi cyflwyno ystod eang o ddiwyddiadau ar gyfer busnesau newydd a chynyddu busnesau yn sector y cyfryngau. Mae llawer o'r rhain wedi cymryd y sesiynau thematig dan faner y Cyd Greadigol – a gynigir yn rhad ac am ddim neu am gost isel iawn i gyfranogwyr.
- **Project Sgiliau a Hyfforddiant gan PDC:** Datblygwyd y bartneriaeth gyda PDC ar Sgiliau a Hyfforddiant i ddarparu sgiliau a hyfforddiant sy'n pontio addysg a diwydiant. Nod y cydweithio yw adeiladu piblinell o dalent yn ogystal â darparu datblygiad proffesiynol i fusnesau ac unigolion presennol sy'n gweithio yn y sector. Mae'r ddarpariaeth yn cynnwys: Cronfa Datblygu Gweithwyr Llawrydd i alluogi gweithwyr llawrydd i gael mynediad at hyfforddiant; Rhaglen hyfforddi a lleoliadau Cydlynwyr Cynaliadwyedd; Hyfforddiant Greenlancer; y rhaglen Cyflymydd Cynhwysiant sy'n cefnogi cwmnïau i fod yn fwy cynhwysol; y rhaglen Reset ar gyfer rhieni sy'n gweithio; Hanfodion Cynhyrchu Rhithwir; Hyfforddiant animeiddio Moho a lleoliadau. Mae'r hyfforddiant wedi'i ategu gan gynnal arolwg sgiliau i fesur bylchau sgiliau yn y sector, Arolwg Gweithlu Sgrin Cymru 2022,⁹² a thrwy ddeialog barhaus gyda phartneriaid yn y diwydiant lleol.
- **Adeiladu capasiti hyfforddiant yn y rhanbarth:** Lle bo hynny'n bosibl, mae darparwyr a sefydliadau hyfforddiant lleol wedi bod yn ymwneud â chynhyrchu cynnwys hyfforddi pwrpasol ar gyfer Media Cymru, gan greu capasiti ychwanegol i hyfforddi ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd. Lle bo hynny'n bosibl, mae rhaglenni hyfforddi wedi cael eu darparu mewn partneriaeth ac yn gysylltiedig â lleoliadau (e.e. Cydlynwyr Cynaliadwyedd mewn partneriaeth â Cymru Greadigol) ac fel rhan o gyfleoedd ychwanegol a ariennir (e.e. Fformatau Byd-eang mewn partneriaeth ag S4C). Mae'r hyfforddiant hyn ynghyd (lleoliadau neu gyfleoedd ariannu) wedi bod yn arbennig o gystadleuol.
- **Rhaglen Cydlynwyr Cynaliadwyedd:** Roedd y rhaglen yn rhaglen hyfforddiant a lleoliadau arbennig o arloesol a chymhleth, gan weithio gyda Rheolwr Cynaliadwyedd Severn Screen, Tilly Ashton, i ddatblygu a chyflwyno rhaglen hyfforddi wyth rhan, gyda sesiynau hyfforddi yn cael eu cynnal yn Bad Wolf Studios, Dragon Studios, Great Point Studios a Stiwdio Aria. Cymerodd chwe unigolyn (o gefndiroedd amrywiol, rhai â phrofiad Ffilm a Theledu, eraill â phrofiad cynaliadwyedd) ran yn yr hyfforddiant ac, mewn partneriaeth â Cymru Greadigol, cawsant gefnogaeth wedi hynny ar leoliad tri i bedwar mis ar gynyrchiadau yng Nghymru. Mae adborth cychwynnol gan y cynyrchiadau ar gyflwyno Cydlynwyr Cynaliadwyedd wedi bod yn gadarnhaol. Mae'r galw gan gynyrchiadau am leoliadau dan hyfforddiant yn llawer mwy na'r hyfforddeion sydd ar gael, gan awgrymu y bydd galw mawr am y rôl hon wrth symud ymlaen.
- **Digwyddiadau sgiliau:** Mae PDC hefyd wedi cyflwyno digwyddiadau sy'n cefnogi dysgu ac ymwybyddiaeth ehangach, wedi'u cysylltu'n agos â chonglfaen Teg Media Cymru. Ym mis Mawrth 2023 cynhaliodd PDC a chynhaliodd y Gynhadledd Newid Diwylliant⁹³. Roedd croesawu 140 o

---

⁹² Davies, H., Davies, J., & Hurford, R. (2023). *Arolwg Gweithlu Sgrin Cymru 2022. Cyfres gyhoeddi Media Cymru. Caerdydd: Media Cymru.*

⁹³ Media Cymru PDC. (2023, Mawrth). *Cynhadledd Newid Diwylliant*. Adferwyd o <https://www.eventbrite.co.uk/e/media-cymru-usw-culture-change-conference-tickets-560349098237>

fynychwyr dros ddau ddiwrnod, yn canolbwyntio ar feithrin newid diwylliannol ehangach yn amgylchedd gwaith y sector sgrin, gan gynnwys bywydau gwaith gweithwyr llawrydd. Fe groesawodd ddiwyddiad Dyfodol Hygyrch⁹⁴ ym mis Medi 2024 190 o bobl i Goleg Cerdd a Drama Cymru, gyda ffocws ar fynediad a hygyrchedd yn y sector sgrin, gyda chyfran uchel o siaradwyr D / Byddar, anabl a niwroamrywiol a phanel sy'n darparu enghreifftiau o brofiad byw ac arfer gorau

Tabl 4.3 –Alinad DPA gyda'r Ysgogiad Datblygu Sgiliau

	Targed	Gwir (Q11)	% Cynnydd
DPAau a Dangosyddion Rhaglenni Datblygu Sgiliau			
DPA10. Cryfhau sgiliau yn sector y cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd: nifer y cyfranogwyr mewn Sesiynau Hyfforddi	250	401	170%
DPA14. Nifer y digwyddiadau a gweithdai hyfforddi: Cynyddu nifer y gweithdai / digwyddiadau / ymgysylltu lleol ar gyfer datblygu sgiliau a gorlifiadau gwybodaeth	60	59	99%
Cyfranogwyr PDC mewn hyfforddiant	-	175	-
Hyfforddiant / darpariaeth gweithdy gan PDC	-	25	-

Fel y dangosir yn Nhabl 4.3, mae Media Cymru eisoes wedi rhagori ar ei darged ar gyfer nifer y cyfranogwyr hyfforddi mewn hyfforddiant datblygu sgiliau, gyda mwy na 401 o gyfranogwyr ar draws ei gynigion amrywiol. Mae nifer y gweithgareddau hyfforddi a gweithdai yn agos at gael eu cyflawni erbyn mis Hydref 2024.

⁹⁴ Canolfan Prifysgol De Cymru ar gyfer astudio'r cyfryngau a diwylliant mewn gwledydd bach. Uwchgynhadledd Dyfodol Hygyrch. Adferwyd o <https://culture.research.southwales.ac.uk/cy/prosiectau-ymchwil/media-cymru-cym/uwchgynhadledd-dyfodol-hygyrch/>

4.4 Creu Gwybodaeth

Mae Media Cymru eisiau rhannu ei wybodaeth a gaffaelwyd gyda chyd-ymchwilyr, gwneuthurwyr diwydiant a pholisïau i dynnu sylw at arferion gorau a datblygu mewnwelediadau sy'n helpu i fireinio ac ehangu modelau cysyniadol a damcaniaethol ynghylch arloesi yn sector y cyfryngau.

Data sylfaenol a heriau allweddol ar gyfer yr ysgogiad Creu Gwybodaeth

Dadansoddwyd y dadleuon am y diwydiannau creadigol a diwylliannol a'u pwysigrwydd ar gyfer twf economaidd cynaliadwy a theg gan academyddion ledled y byd.⁹⁵ Mae'r trafodaethau hyn yn ystyried natur ddeuol y diwydiannau creadigol: ei rôl wrth greu swyddi a thwf ariannol, yn ogystal â darparu'r gofod i bobl greadigol ddyrchafu diwylliant a gwella bywydau pobl.⁹⁶ O safbwynt academaidd a pholisi, mae angen safbwynt beirniadol i archwilio gweithgareddau'r diwydiannau creadigol a'u dal yn atebol o ran teg a chynaliadwyedd. Ar y llaw arall, dylid cydnabod cyflawniadau a llwyddiannau ymarferwyr yn y sector hefyd i ddarparu darlun cynnil o'u potensial mewn termau economaidd a chymdeithasol. Mae llawer o anawsterau wrth fynd i'r afael â diwydiant sydd ar yr un pryd yn esblygu ac arloesi'n gyson, ac ar yr un pryd yn wynebu pwysau sylweddol trwy ddibynnu'n helaeth ar weithgareddau project a gwaith llawrydd. Mae rhai heriau allweddol yn cynnwys:

- **Cael data penodol ar sector y cyfryngau yng Nghymru:** Oherwydd maint ei boblogaeth, mae'r rhan fwyaf o samplau arolwg ar gyfer y DU yn rhy fach i ddarparu digon o wybodaeth am sawl agwedd (e.e. amrywiaeth y gweithlu) yn sector y cyfryngau yng Nghymru.
- **Cydnabod potensial clystyrau a phartneriaethau:** Amlygwyd clystyrau am eu potensial i wella sectorau trwy hyrwyddo cyfnewid, lleihau costau, galluogi rhyngweithio cymhleth a thynnu sylw at gyfleoedd gwaith. Mae gwybodaeth fanwl am ddatblygu clwstwr yn hanfodol i ddeall y mecaneg sydd ar waith sy'n maethu neu'n rhwystro datblygiad y sector.
- **Tystiolaeth o ddulliau llwyddiannus o RD&I yn sector y cyfryngau:** Mae angen darparu mwy o enghreifftiau ac astudiaethau achos llwyddiannus sy'n tynnu sylw at effaith arloesi yn sector y cyfryngau. Trwy'r llwyddiannau hynny, gellid meithrin cynnydd mewn gwariant Ymchwil a Datblygu, gan arwain at dwf pellach.

Cynnydd Media Cymru hyd yn hyn

Nod Media Cymru yw cynhyrchu allbynnau ymchwil cadarn, diriaethol, i ddal a lledaenu gwybodaeth a ddatblygwyd drwy'r rhaglen. Mae aelodau'r tîm cyflawni wedi mynychu cynadleddau amrywiol i ledaenu dysgu am anghenion sector/sgiliau y diwydiannau creadigol. Yn ystod cyfnod cyflawni 2023-24, cofnodwyd cyfanswm o 12 penodiad/dangosyddion cydnabyddiaeth ffurfiol ar draws y tîm, gan gynnwys gwahoddiadau fel prif siaradwyr ar gyfer cynadleddau a phenodiadau i gyrff cynghori. Cyflwynir rhai allbynnau fel

---

⁹⁵ Gweler, er enghraifft, Ashley, A. J., Loh, C.G., Bubb, M.R. & Goldberg-Miller, S.B.D. (2024). *The Creative Economy*. Routledge; Wesner, S. (2025). *Researching the Creative and Cultural Industries*. Routledge. Rieple, A., DeFillippi, R. & Schreiber, D. (2023). *Transformational Innovation in the Creative and Cultural Industries*. Routledge. O'Connor, J. (2024). *Culture is not an Industry*. Manchester University Press. Peris-Ortiz, M., Cabrera-Flores, M.R., & Serrano-Santoyo, A. (2019). *Cultural and Creative Industries: A Path to Entrepreneurships and Innovation*. Springer.

⁹⁶ Scott, E. (2022). Arts and creative industries: The case for a strategy. Adferwyd o <https://lordslibrary.parliament.uk/arts-and-creative-industries-the-case-for-a-strategy/>; PEC (2021). *A Global Agenda for the Cultural and Creative Industries*. Adferwyd o https://pec.ac.uk/policy_briefing_entr/a-global-agenda-for-the-cultural-and-creative-industries/

cyhoeddiadau academiaidd⁹⁷ Mae deg cyhoeddiad academiaidd wedi'u cynhyrchu hyd yma, gan ddyblu'r targed cyhoeddiadau gwreiddiol o bump. Dangosir hyn yn Nhabl 4.4 isod. Ymhlith y cyhoeddiadau bu cyfraniadau yn deillio o ddadansoddiad econometrig, yn ogystal â chymhwyso proses fentora'r Ffrwd Arloesedd yn llwyddiannus drwy weithgareddau PDR (Met Caerdydd) gyda'r ymgeiswyr a ariennir. Mae allbynnau nodedig eraill wedi cynnwys yr adroddiad 'Mewnwelediadau Diwydiant' cyntaf yn cyflwyno'r data economaidd sylfaenol ar gyfer y sector ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd a datblygiad Atlas Economi Greadigol Cymru, ffynhonnell ddata ar gyfer y sector creadigol a'r cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd a thu hwnt. Gellir crynhoi'r prif weithgareddau fel a ganlyn:

- **Atlas Economi Greadigol Cymru (<https://www.creativeatlas.cymru/>):** Mae'r map rhyngweithiol hwn o Gymru yn arddangos gwahanol actorion yn y sector creadigol yng Nghymru ac yn gwneud eu presenoldeb yn ddiriaethol yn weledol. Trwy drefnu'r wybodaeth o dan wahanol ddsbarthiadau a chaniatáu ffocws ar ranbarthau penodol, mae'n darparu offeryn defnyddiol i lunwyr polisi a gweithwyr creadigol fel ei gilydd gydnabod nifer y posibilïadau a'r cyfleoedd yn y wlad. Dyma'r cyntaf o'i fath yn y Deyrnas Unedig.
- **Cyfres adroddiad 'deall diwydiant':** Mae cyhoeddiad cyntaf y gyfres 'Mewnwelediadau Diwydiant' yn darparu dadansoddiad cyfoes o'r sector cyfryngau ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd yn seiliedig ar ddata 2021 ac yn gosod sail i gyhoeddiadau rheolaidd yn y gyfres olrhain datblygiad y sector ledled Media Cymru.
- **Arolwg o'r Gweithlu Diwydiannau Sgrin:** Roedd yr arolwg hwn a gynhaliwyd gan PDC yn llenwi bwlch mewn gwybodaeth ynghylch anghenion penodol y sector yng Nghymru ac yn tynnu sylw at y prif heriau a chyfleoedd ar gyfer hyfforddiant yn y sector a fyddai'n llywio eu strategaeth hyfforddi a'u cynnig (gweler yn yr Adran ar Ddatblygu Sgiliau)

Tabl 4.4 – Aliniad DPA gyda'r ysgogiad Creu Gwybodaeth

	Targed	Gwir (Q11)	% Cynnydd
DPAau a Dangosyddion Rhaglenni Creu Gwybodaeth			
DPA15. Nifer y cyhoeddiadau academiaidd: Nifer y cyfnodolion academiaidd rhyngwladol A1 Cyhoeddiadau	5	10	200%
Adroddiadau Sector	-	3	-

⁹⁷ Researchfish (n.d.) Adferwyd o <https://researchfish.com/>

4.5 Ymgysylltu â Pholisi

Nod Media Cymru yw darparu gwybodaeth sy'n seiliedig ar dystiolaeth i sefydliadau llywodraethol a'u cynghori er mwyn galluogi gweithredu polisiau sy'n cefnogi twf cynaliadwy sector y cyfryngau.

Data gwaelodlin a heriau allweddol ar gyfer yr ysgogiad Ymgysylltu Polisi

Mae'r diwydiannau creadigol wedi bod yn llwyddiant yn y DU, ond mae angen iddyn nhw gael eu cefnogi gan bolisiau llywodraethol wedi'u teilwra a chefnogol i ffynnu. Amlygodd Papur Gweledigaeth Sector y Diwydiannau Creadigol bwysigrwydd ymchwil a gwerthuso i hyrwyddo datblygiad polisi.⁹⁸

- **Gwneud polisiau gwybodus:** Mae Media Cymru yn darparu'r wybodaeth ddiweddaraf am y risgiau a'r heriau sy'n effeithio ar ddatblygiad sector y cyfryngau ac yn argymhell llwybrau i liniaru neu wrthdroi'r heriau hynny.
- **Llywio amgylchedd cyfryngau newydd:** Data anghyflawn a annigonol fu'r prif bryderon mewn sector sy'n dibynnu'n drwm ar waith hunangyflogedig, llawrydd a rhan-amser. Mae Media Cymru yn darparu data arolwg ac econometrig ansoddol a meintiol i ddangos y newidiadau neu'r angen am newidiadau yn y strategaethau strwythurol a'r gefnogaeth i'r sector cyfryngau yng Nghymru ac i lywio penderfyniadau polisi.

Cynnydd Media Cymru hyd yma

Mae cyfraniad Media Cymru yn cael ei ffrwyo i ddarparu tystiolaeth ar lefel genedlaethol, cefnogi cyfarfodydd pwyllgorau'r Senedd a hwyluso digwyddiadau sy'n lledaenu canlyniadau ymchwil ledled Cymru i lywio datblygiad polisi. Mae'r gweithgareddau ymgysylltu a'r briffiau polisi hyn wedi'u nodi mewn adroddiadau o'r Senedd, gan gyfeirio'n uniongyrchol at Media Cymru a'i staff ymchwil fel ffynonellau gwybodaeth allweddol. Mae rhai enghreifftiau o'n polisi yn cynnwys:

- Darparodd Media Cymru dystiolaeth ysgrifenedig a llafar o'r enw **Sioc ddiwylliannol: Diwylliant a'r berthynas newydd â'r Undeb Ewropeaidd**, sef adroddiad gan y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol (2024, Tachwedd 2024, Tachwedd).⁹⁹
- Dyfynnir yr Athro Justin Lewis, Cyfarwyddwr Media Cymru, yn helaeth yn adroddiad **Ymchwil a Datblygu** Senedd Cymru/Welsh Parliament gan Bwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig (2024, Mai 2024, Mai 2024).¹⁰⁰
- Mae'r **Adroddiad Terfynol** gan y Comisiwn Annibynnol ar Ddyfodol Cyfansoddiadol Cymru (2024, Ionawr) yn dyfynnu'r ymchwil ar Reoleiddio Darlledu yng Nghymru gan y cydweithio rhwng Media Cymru a'r Sefydliad Materion Cymreig. Mae'r Adroddiad Terfynol hefyd yn cynnwys cyfeiriad at adroddiad **Dyfodol Newydd ar gyfer Darlledu a Chyfathrebu yng Nghymru** gan y Panel Arbenigol ar Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol i Gymru a dderbyniodd dystiolaeth gan Media Cymru, ac

⁹⁸ Department for Digital, Culture, Media and Sport. (2023). *Creative industries sector vision: A joint plan to drive growth, build talent and develop skills*. Adferwyd o <https://www.gov.uk/government/publications/creative-industries-sector-vision/creative-industries-sector-vision-a-joint-plan-to-drive-growth-build-talent-and-develop-skills#chapter-4-delivery>

⁹⁹ Ymchwil y Senedd. (2024, Tachwedd 24). Sioc ddiwylliannol: Diwylliant a'r berthynas newydd â'r Undeb Ewropeaidd. Adferwyd o <https://senedd.wales/media/mymnfoxa/cr-ld16778-seasneg.pdf>

¹⁰⁰ Ymchwil y Senedd. (2024). Sector ddiwylliannol Cymru: Heriau cyfredol a chyfleoedd yn y dyfodol (CR-LD16486). Adferwyd o <https://senedd.cymru/media/tqhxpep/cr-ld16486-w.pdf>

o Weithgor Newyddiaduraeth er Lles Cyhoeddus Cymru y mae'r Athro Marlen Komorowski yn aelod ohono.¹⁰¹

- Rhoddodd yr Athro Justin Lewis a'r Athro Tom Ware, ar ran Media Cymru, dystiolaeth ysgrifenedig a llafar ac fe'u dyfynnir yn adroddiad gweithlu Senedd Cymru/Cymraeg Tu ôl i'r Llenni: Y diwydiannau Creadigol gan y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol (2023, Hydref).¹⁰²
- Gwahoddwyd yr Athro Justin Lewis a'r Athro Sara Pepper i friffio sesiwn gaeedig o'r Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol Mehefin 2023.
- Gwahoddwyd Enrique Uribe Jongbloed i roi dystiolaeth i Lywodraeth Cymru ar Ddiwylliant a'r berthynas newydd â'r UE (2024, Chwefror).

Mae tîm Media Cymru hefyd wedi cyfrannu at bolisi ar lefel DU a rhyngwladol, er enghraifft:

- Gwahoddwyd yr Athro Justin Lewis i gyflwyno i'r symposiwm CONTRAST ar Bolisi Clystyrau Creadigol yn Bilbao (2023, Tachwedd)
- Yr Athro Sara Pepper oedd cadeirydd Asesiad Rhaglen Clystyrau'r Diwydiannau Creadigol a Phaneli Cyfweld AGHRC (2024).
- Cyflwynodd yr Athro Sara Pepper i Weithgor Cyngori ar y Diwydiannau Creadigol UKRI (CIAG) (2024, Gorffennaf). Mae'r pwysigrwydd a briodolir i Media Cymru fel ffynhonnell ar gyfer yr adroddiadau hyn yn dangos yr effaith y mae ymchwil wrth lunio datblygiadau polisi gwybodus ac yn cael eu dangos yn Nhabl 4.5. Mae'r rhain yn enghreifftio'r ymrwymiad i drosi ymchwil i weithredu polisi sy'n seiliedig ar dystiolaeth.

Tabl 4.5 – Alimiad DPA â'r Ysgogiad Ymgysylltu Polisi

	Targed	Gwir (Q11)	% Cynnydd
DPAau a Dangosyddion Ymgysylltiad â Pholisi Rhaglen			
DPA12 Effaith ar ddatblygiadau polisi: Cymryd rhan mewn ymgynghoriadau / sesiynau cyngori arbenigol	10	7	70%
DPA17. Nifer y briffiau polisi wedi'u cyhoeddi: Cynyddu ymgysylltiad â pholisi a chreu sesiynau briffio i effeithio ar lunio polisiau yn seiliedig ar dystiolaeth y rhaglen	6	2	33%

¹⁰¹ Comisiwn Annibynnol ar Ddyfodol Cyfansoddiadol Cymru. (2024). Adroddiad terfynol. Adferwyd o <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2024-07/comisiwn-annibynnol-ar-ddyfodol-cyfansoddiadol-cymru-adroddiad-terfynol.pdf>

¹⁰² Ymchwil y Senedd. (2023). *Diwydiannau creadigol yng Nghymru: Cyd-destun polisi a materion allweddol* (CR-LD16090). Adferwyd o <https://senedd.cymru/media/x3qh5cpk/cr-ld16090-w.pdf>

Casgliadau

5

O ganlyniad i weithgarwch gwerthuso dros dro, rydym wedi gallu dod i sawl casgliad allweddol o weithrediadau Media Cymru hyd yma, yn ogystal â'r heriau allweddol ar gyfer ail hanner y rhaglen. Mae'r rhain yn cael eu crynhoi isod.

Mae Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn dod i'r amlwg fel canolbwynt arloesi cyfryngau byd-eang sy'n canolbwyntio ar dwf economaidd gwyrdd a theg. Mae Media Cymru yn adeiladu ar Clwstwr, rhaglen arloesi greadigol a gynhyrchodd £7.47 miliwn mewn enillion uniongyrchol, cynyddu trosiant cwmnïau, a gwell cynaliadwyedd cymdeithasol ac amgylcheddol. Mae Prifddinas-Ranbarth Caerdydd, yn 2021, yn safle fel trydedd ganolfan gynhyrchu gyfryngau fwyaf y DU y tu allan i Lundain. Er gwaethaf llwyddiannau, mae heriau'n parhau i gadw eiddo deallusol, cael mynediad at gyllid ac allforion. Mae Media Cymru yn trosoli'r mewnwelediadau hyn i feithrin twf yn y sector yng nghanol gwariant cynyddol ar gynhyrchu cyfryngau byd-eang. Mae Media Cymru yn cyd-fynd â pholisïau'r DU, Cymru a rhyngwladol i ysgogi twf, arloesedd, cynaliadwyedd a chreu swyddi cynhwysol yn y diwydiannau creadigol.

Cynydd o fewn y Meini Strategol hyd yn hyn

Mae pedair gwerthoedd strategol Gwyrdd, Teg, Byd-eang a Thwf i gyd yn dangos cynnydd cadarnhaol ym mhob maes yn y cam gwerthuso dros dro:

- Mae'r Golofn **Twf** yn mynd i'r afael â heriau fel dibyniaeth ar chwaraewyr mawr, buddsoddiad isel, cynhyrchiant gwan, a masnacheiddio Ymchwil a Datblygu cyfyngedig. Mae mentrau Media Cymru dros dro yn cynnwys cyllid arloesi, cymorth busnes drwy Sefydliad Alacrity, a Chlybiau Dechrau Busnes TownSq. Erbyn mis Hydref 2024, dangosodd DPA Twf allweddol dwf swyddi a chynhyrchiant. Ers dechrau Media Cymru, buddsoddwyd cyfanswm o £2,361,831 trwy 79 o broiectau Arloesedd y Biblinell (erbyn Hydref 2024).
- Mae'r Golofn **Werdd** yn cefnogi twf economaidd cynaliadwy trwy hyrwyddo arferion gwyrdd ac ariannu arloesedd. Mae diwydiant y cyfryngau yn wynebu heriau oherwydd ei weithrediadau ynniddwys, allyriadau uchel o drafnidiaeth a chynhyrchu, a materion rheoli gwastraff. Mae mentrau allweddol yn cynnwys y Gronfa Gwyrddio'r Sgrin, Cronfa Straeon Hinsawdd, Cronfa Arloesi Cynnwys y BBC, y ffrwd arloesedd a hyfforddiant y Cydlynnydd Cynaliadwyedd gyda'r nod o ddatgarboneiddio gweithgareddau'r cyfryngau. Mae'r cynnydd yn cynnwys £608,562 a fuddsoddwyd mewn 19 project gwyrdd ac ymdrechion parhaus i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr y sector, gan sicrhau gostyngiad o 28% hyd yn hyn.
- Mae'r Gonglfaen **Teg** yn hyrwyddo cynwysoldeb ac amrywiaeth yn sector cyfryngau Prifddinas-Ranbarth Caerdydd trwy fynd i'r afael ag anghydraddoldebau strwythurol a meithrin cyfleoedd cyfartal. Mae'r heriau'n cynnwys tangynrychioli menywod, lleiafrifoedd ethnig ac unigolion anabl mewn rolau uwch, amgylcheddau gwaith gwenwynig a data cyfyngedig ar fetrigau cydraddoldeb. Mae mentrau Media Cymru yn cynnwys prosesau hygyrch, Uwchgynhadledd Dyfodol Hygyrch, rhaglenni hyfforddi fel Cyflymydd Cynhwysiant, a buddsoddiadau mewn projectau Ymchwil a Datblygu fel Newyddion i Bawb. Erbyn mis Hydref 2024, roedd £460,000 wedi'i fuddsoddi mewn 23 o broiectau sy'n gysylltiedig â theg, gan gefnogi 390 o gyfranogwyr. Mae ystadegau'r sector cyffredinol yn dangos cynnydd yng nghynrychiolaeth leiafrifol i 7.2%, sy'n fwy na tharged o 2% ers dechrau Media Cymru.
- Nod y Golofn **Fyd-eang** yw sefydlu Prifddinas-Ranbarth Caerdydd fel canolbwynt cyfryngau byd-eang trwy feithrin galluedd RD&I, partneriaethau rhyngwladol, a chynyddu allforion. Mae'r heriau'n

cynnwys cystadleuaeth fyd-eang, costau cynhyrchu cynyddol yn y DU, buddsoddiad tramor cyfyngedig, a rhwystrau rheoleiddio ôl-Brexit. Mae'r cynnydd yn cynnwys adeiladu rhwydweithiau rhyngwladol, cynnal dirprwyaethau byd-eang, mynychu digwyddiadau mawr fel SXSW, a lansio arian fel y Gronfa Fformatau Byd-eang. Partneriaethau gydag endidau megis arloesi gyrru Universal NBC a mynediad i'r farchnad. Erbyn mis Hydref 2024, cyrhaeddodd twf allforion £28.9 miliwn, gan ragori ar y targed o £17 miliwn 70%, (yr oedd rôl Media Cymru yn rhan o ddarlun cyffredinol) gyda 19 o gynadleddau rhyngwladol yn bresennol a chynyddu'r sylw byd-eang i'r wasg.

Lever Cynnydd hyd yn hyn

- **Cyllid Arloesedd:** Mae Media Cymru yn mynd i'r afael â chyfyngiadau adnoddau a risgiau uchel wrth fabwysiadu technolegau sy'n dod i'r amlwg fel AI, VR, ac AR. Mae'r heriau'n cynnwys buddsoddiad Ymchwil a Datblygu cyfyngedig yng Nghymru a diffyg arbenigedd yn y sector. Mae mentrau allweddol yn cynnwys y Ffrwd Arloesedd, cynnig cyllid hadau, datblygu a graddfa, ynghyd â chyllid wedi'i dargedu fel Cronfa Arloesi Cynnwys y BBC. Erbyn Hydref 2024, ariannwyd 79 o broiectau arloesi, gan gyflawni 79% o'r targed.
- **Cryfhau Cymunedol:** Mae digwyddiadau rhwydweithio, Mannau Arloesi, ac ymdrechion cysylltiadau cyhoeddus wedi adeiladu cysylltiadau ac wedi arddangos cyflawniadau. Mae partneriaethau gan gynnwys datblygu 'Uwchglwstwr' Caerdydd-Bryste wedi'u creu i gryfhau cysylltiadau trawsranbarthol. Mae dros 1,700 o bobl wedi mynychu digwyddiadau, tra bod cyfraddau cadw myfyrwyr wedi cynyddu i 23.8%, gan ragori ar y targedau. Mae ymdrechion cyfathrebu Media Cymru wedi dyrchafu proffil y sector, gan sicrhau sylw i'r wasg ac ehangu ymgysylltiad cyfryngau cymdeithasol, gan atgyfnerthu ei rôl fel chwaraewr canolog yn nhirwedd cyfryngau Cymru.
- **Datblygu Sgiliau:** Mae heriau allweddol yn cynnwys prinder sgiliau, a hyfforddiant cyfyngedig ar gyfer gweithwyr proffesiynol canol gyrfa. Er bod 81% o weithlu sector sgrin Cymru yn meddu ar raddau, yn aml nid oes gan weithwyr llawrydd fynediad at gyfleoedd uwchsgilio. Mae mentrau Media Cymru yn cynnwys digwyddiadau Innovation Spaces, rhaglenni hyfforddi dan arweiniad PDC, a'r cynllun Cydlynedd Cynaliadwyedd. Mae'r ymdrechion hyn yn cefnogi cadw talent, uwchsgilio technolegol a chynwysoldeb. O fis Hydref 2024, cymerodd dros 401 o gyfranogwyr ran mewn hyfforddiant a drefnwyd gan Media Cymru, gan ragori ar dargedau.
- **Creu gwybodaeth:** Mae heriau allweddol yn cynnwys data cyfyngedig ar ddiwydiant cyfryngau Cymru, yr angen i gydnabod gwerth clystyrau a phartneriaethau, a'r diffyg astudiaethau achos sy'n arddangos arloesedd llwyddiannus. I fynd i'r afael â'r rhain, mae Media Cymru wedi cynhyrchu cyhoeddiadau academaidd, megis adroddiad Mewnwelediad y Diwydiant ac Atlas Economi Greadigol Cymru, sy'n tynnu sylw at actorion allweddol yn sector creadigol Cymru. Yn ogystal, nododd arolwg o'r gweithlu heriau sector a strategaethau hyfforddi gwybodus. Mae Media Cymru hefyd wedi rhagori ar ei darged cyhoeddi academaidd, gan gynhyrchu 10 cyhoeddiad hyd yma.
- **Ymgysylltu â pholisi:** Mae heriau allweddol yn cynnwys data annigonol ar y sector, yn enwedig mewn perthynas â gweithwyr llawrydd a rhan-amser, ac amodau gwaith newidiol. Mae Media Cymru yn cyfrannu at ddatblygu polisi drwy gyflwyno canfyddiadau ymchwil i sefydliadau'r llywodraeth, gan gynnwys y Senedd. Yn nodedig, mae eu tystiolaeth wedi'i dyfynnu mewn sawl adroddiad allweddol, fel adroddiadau Sioc Diwyllianol a Gweithlu'r Diwydiannau Creadigol, ac

Adroddiad Terfynol y Comisiwn Annibynnol ar Ddyfodol Cyfansoddiadol Cymru. Mae'r ymdrechion hyn yn dangos dylanwad Media Cymru ar lunio polisiau drwy ymchwil drylwyr.

Atodiad– DPAAu Media Cymru

DPA	Disgrifiad DPA	Gwerthoedd Strategol	Ysgogydd Cysylltiedig
DPA1	Twf swyddi: Twf cyflogaeth llawn amser uniongyrchol yn y sector AV ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd (yn seiliedig ar gynnydd mewn cynhyrchiant drwy raglen sy'n cyrraedd cyfartaledd y DU)	Twf	-
DPA2	Twf GYC: Twf GYC uniongyrchol y sector AV yn y CCR gyda chefnogaeth gweithgareddau project (yn seiliedig ar gynnydd mewn cynhyrchiant trwy raglen sy'n cyrraedd cyfartaledd y DU)	Twf	-
DPA3	Twf cynhyrchiant: Twf Cynhyrchiant y sector cyfryngau yn y CCR yn seiliedig ar drosiant fesul gweithiwr (amser llawn, cyflogaeth uniongyrchol, mewn GBP)	Twf	-
DPA4	Twf allforio: Twf allforion (cynhyrchion a gwasanaethau) y sector cyfryngau yn y CCR (croes-wirio ag allforio gwasanaeth sector J yn CCR o ddata ONS)	Byd-eang	-
DPA5	Cyfran y lleiafrifoedd: Cynnydd yn y gyfran o leiafrifoedd (gan gynnwys cymunedau lleiafrifoedd ethnig, anabledau, a ffactorau economaidd-gymdeithasol, ac ati) sy'n gweithio yn sector cyfryngau lleol y CCR (yn seiliedig ar niferoedd cyfartalog ac allosod data o gynrychiolaeth gymunedol lleiafrifoedd ethnig yn sector J a phob sector DCMS yn y DU)	Teg	-
DPA6	Effaith amgylcheddol: Lleihau effaith amgylcheddol y sector lleol gan gynnwys allyriadau nwyon tŷ gwydr drwy brojectau a ffrydiau cyllido sy'n benodol i raglenni (yn seiliedig ar dunelli, yr holl lygryddion aer a nwyon tŷ gwydr ar gyfer y diwydiant sgrin - NACE 59, 60 - rhyngosodiad o esblygiad allyriadau cyfartalog a thriangliad ar gyfer y CCR yn seiliedig ar gyfraniad CCR i GYC sgrin y DU)	Gwyrdd	-
DPA7	Cyfraddau cadw myfyrwyr: Cynyddu cyfraddau cadw myfyrwyr yn y sector cyfryngau lleol yn y CCR (data yn seiliedig ar gyfradd gadw gyffredinol graddedigion o sefydliadau addysg uwch yng Nghymru)	Twf	Creu Gwybodaeth
DPA8	Cynnydd yng nghyfanswm nifer y cwmnïau: Trwy fusnesau newydd / spinouts yn y sector cyfryngau yn y CCR	Twf	-
DPA9	Gwariant ymchwil a datblygu: Twf mewn gwariant ymchwil a datblygu fesul cwmni yn y sector AV yn y CCR (yn seiliedig ar amcangyfrifon o ddata arolwg sy'n tybio twf ar gyfradd twf trosiant wedi'i dargedu yn ôl rhaglen)	Twf	-
DPA10	Cryfhau sgiliau yn y sector cyfryngau yn y CCR: nifer y cyfranogwyr mewn Sesiynau Hyfforddi	-	Cryfhau Cymunedol
DPA11	Effaith ar ddatblygiadau polisi: Cymryd rhan mewn ymgynghoriadau / sesiynau cynghori arbenigol	-	Datblygu Sgiliau
DPA12	Effaith ar ddatblygiadau polisi: Cymryd rhan mewn ymgynghoriadau / sesiynau cynghori arbenigol	-	Ymgysylltu â Polisi

DPA13	Nifer y projectau arloesi a ariennir: Dyfarniadau cystadleuaeth cyllid eilaidd	Twf	Cyllid arloesi
DPA14	Nifer y digwyddiadau hyfforddi a'r gweithdai: Cynyddu nifer y gweithdai / digwyddiadau / ymgysylltu lleol ar gyfer datblygu sgiliau a sgiliadau gwybodaeth	-	Datblygiad Sgiliau
DPA15	Nifer y cyhoeddiadau academaidd: Nifer y cyhoeddiadau cyfnodolion academaidd rhyngwladol A1 a adolygir gan gymheiriaid	Byd-eang	Creu Gwybodaeth
DPA16	Dangosyddion cyfathrebu: Ymweliadau â gwefannau	-	Cryfhau Cymunedol
DPA17	Nifer y Briffiau Polisi a gyhoeddwyd: Cynyddu ymgysylltu â pholisïau a chreu sesiynau briffio i effeithio ar lunio polisiau yn seiliedig ar dystiolaeth rhaglenni	-	Ymgysylltu â pholisi
DPA18	Twf Trosiant: Twf trosiant busnes yr adroddwyd o'r sector yn y CCR	Twf	

Geirfa Termau

Term	Ystyr
AHRC	Cyngor Ymchwil y Celfyddydau a'r Dyniaethau
AI	Deallusrwydd Artiffisial
AR	Realaeth Estynedig
AV	Clyweledol
CCC	Pwyllgor Newid Hinsawdd
CCR	Prifddinas-Ranbarth Caerdydd
CICP	Rhaglen Clystyrau'r Diwydiannau Creadigol
DPA	Dangosydd Perfformiad Allweddol
EDI	Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant
EU	Yr Undeb Ewropeaidd
GHG	Nwy Tŷ Gwydr
GVA	Gwerth Ychwanegol Gros
HETV	Teledu pen uchel
PDC	Prifysgol De Cymru
RD&I	Gyllid Ymchwil, Datblygu ac Arloesi
SDGs	Nodau Datblygu Cynaliadwy
SIPF	Gronfa Cryfder mewn Lleoedd
SMEs	Busneasu Bach a Chanolig
UKRI	Ymchwil ac Arloesedd y DU
VR	Rhith Realiti
WPs	Pecyn Gwaith

Dewch i Gyswilt â Ni

+44(0)2922 511 434

Media.cymru@cardiff.ac.uk

---

media
cymru

Media Cymru
Neuadd y Ddinas
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3ND